

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Π.3.1.1.

Σύνταξη μεθοδολογικού πλαισίου για την ένταξη των ΤΠΕ στην εκπαίδευση και τη γλωσσική διδασκαλία με παιδαγωγική τεκμηρίωση

ΤΟ ΓΛΩΣΣΙΚΟ ΜΑΘΗΜΑ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΗΣ ΒΙΚΤΩΡΙΑΣ ΤΗΣ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ ΚΑΙ Η ΣΧΕΣΗ ΤΟΥ ΜΕ ΤΙΣ ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ

Μελέτη στο πλαίσιο της Πράξης «*Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α'βάθμια και Β'βάθμια εκπαίδευση*» MIS 296579 - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «*Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση*», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
Θεσσαλονίκη 2011

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους. Η ανωτέρω πράξη υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση».

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π3.1.1 *Σύνταξη μεθοδολογικού πλαισίου για την ένταξη των ΤΠΕ στην εκπαίδευση και τη γλωσσική διδασκαλία με παιδαγωγική τεκμηρίωση*

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Συντονιστής Ομάδας Γλώσσας: Δημήτρης Κουτσογιάννης

Ομάδα εργασίας γλώσσας:

Σταυρούλα Αντωνοπούλου

Κωνσταντίνος Κουτσανδρέας

Βασιλική Μπατσίδου

Μαρία Παυλίδου

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμασούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη
Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Περιεχόμενα

Περίληψη	4
1. Εισαγωγή	6
2. Το πρόγραμμα σπουδών της Βικτώρια	9
3. Το περιεχόμενο του γλωσσικού μαθήματος	17
3.1. Γλωσσοδιδασκτικές αντιλήψεις: ο κυρίαρχος κριτικός λόγος	17
3.2. Οι γνώσεις για τη γλώσσα.....	19
3.3. Η εμφάνιση του κριτικού λόγου μέσα στο Π.Σ.	21
3.4. Η τοποθέτηση της γλώσσας στο επικοινωνιακό συγκείμενο και το πεδίο της	
Επικοινωνίας	24
3.5. Η μελέτη της πολυτροπικότητας.....	28
3.6. Η γραφή ως διαδικασία.....	30
3.7. Η θέση της λογοτεχνίας	32
3.8. Γνώσεις, αξίες και πεποιθήσεις απέναντι στον κόσμο.....	34
4. Το διαθεματικό πεδίο των ΤΠΕ	38
4.1. Οι ΤΠΕ για οπτικοποίηση της σκέψης	39
4.2. ΤΠΕ για δημιουργία.....	40
4.3. ΤΠΕ για επικοινωνία.....	43
4.4. Ιδιαίτερα εργαλεία ΤΠΕ που παρέχονται στα σχολεία της Βικτώριας.....	45
5. Διδακτικές πρακτικές	48
5.1. Γενικές παιδαγωγικές αρχές.....	48
5.2. Ενδεικτική Διδασκαλία «Στα νέα»	50
6. Αξιολόγηση.....	62
6.1. Εξωτερική αξιολόγηση: το σύστημα NAPLAN	62
6.2. Ενδοσχολική αξιολόγηση	64
7. Συμπεράσματα	67
7.1. Γενικότερα συμπεράσματα	67
7.2. Διαπιστώσεις σχετικά με τις ΤΠΕ.....	70
Συνοπτικός πίνακας συμπερασμάτων	73
Βιβλιογραφία	77
Δικτυογραφία	77

Περίληψη

Αντικείμενο της παρούσας μελέτης αποτέλεσε το γλωσσικό μάθημα στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση της Βικτώριας της Αυστραλίας και η σχέση του με τις νέες τεχνολογίες. Συγκεκριμένα, μελετήθηκε το επίσημο πρόγραμμα σπουδών (Victorian Essential Learning Standards) σε συνδυασμό με άλλες επίσημες πηγές που παρέχονται στους αυστραλούς εκπαιδευτικούς. Το υλικό προσεγγίστηκε υπό το θεωρητικό πρίσμα της κοινωνικής σημειωτικής (Van Leeuwen, 2005) και της κριτικής ανάλυσης λόγου (Gee, 2005) και κινήθηκε στον άξονα του περιεχομένου του γλωσσικού μαθήματος και στον άξονα της διδακτικής πραγμάτωσης.

Η μελέτη αρχικά επικεντρώνεται στην περιγραφή του προγράμματος σπουδών αναφορικά με τη δομή και το περιεχόμενό του. Στη συνέχεια, εστιάζει στο περιεχόμενο του γλωσσικού προγράμματος σπουδών σε ότι αφορά τις κυρίαρχες γλωσσοδιδασκτικές προσεγγίσεις που το διαπερνούν. Μέσα από την ανάλυση προέκυψε ότι η κυρίαρχη προσέγγιση αντλεί από τις κριτικές προσεγγίσεις της γλωσσικής διδασκαλίας, εμπλουτισμένη όμως με πολλά στοιχεία από τις ολιστικές-επικοινωνιακές προσεγγίσεις καθώς, επίσης, και από την προσέγγιση των πολυγραμματισμών. Οι γνώσεις για τη γλώσσα αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της προσέγγισης αυτής καθώς αποτελούν ένα εργαλείο για το «σπάσιμο του κώδικα» της γλώσσας. Η λογοτεχνία δεν φαίνεται να καταλαμβάνει ιδιαίτερο ρόλο, πέρα από την προσέγγιση των λογοτεχνικών κειμένων ως ένα μέσο διεύρυνσης της εμπειρίας των παιδιών.

Σε αυτό το πλαίσιο οι νέες τεχνολογίες εμφανίζονται με δύο ρόλους. Πρώτιστος είναι ο ρόλος τους ως ένα νέο μέσο πρακτικής γραμματισμού, καθώς γίνεται συνεχής αναφορά στα ψηφιακά κείμενα. Δευτερεύον είναι ο ρόλος τους ως ένα περιβάλλον εργασίας, καθώς οι μαθητές χρησιμοποιούν ποικίλα λογισμικά ώστε να διευκολύνουν τη διαδικασία της συγγραφής.

Στη συνέχεια, η μελέτη επικεντρώνεται σε ένα πιο συγκεκριμένο επίπεδο στο διαθεματικό πεδίο των νέων τεχνολογιών. Προκύπτει πως τα νέα μέσα αποτελούν ένα αναπόσπαστο κομμάτι όλων των διδακτικών αντικειμένων καθώς χρησιμοποιούνται με την κάθε ευκαιρία και με ποικίλους τρόπους. Προτείνεται η χρήση τους ως ένα μέσο οπτικοποίησης της σκέψης, ως ένα μέσο δημιουργίας ποικίλων πληροφοριακών προϊόντων αλλά και ως ένα μέσο επικοινωνίας. Μάλιστα, η τελευταία χρήση τους στοχεύει στη σύνδεση του σχολείου με τον πραγματικό εξωσχολικό κόσμο αλλά και στη διεύρυνση του εξωσχολικού χωροχρόνου.

Έπεται η μελέτη των διδακτικών πρακτικών μέσα από την παράθεση μιας ενδεικτικής διδασκαλίας, όπως παρατίθεται στις πηγές των εκπαιδευτικών. Μέσα από την ανάλυση προκύπτει πως οι μαθητές καταλαμβάνουν τον πρωταγωνιστικό ρόλο μέσα στη διδασκαλία, ενώ ο διδάσκων έχει περισσότερο το ρόλο του συνεργάτη και του οργανωτή. Οι νέες τεχνολογίες χρησιμοποιούνται συχνά για τη συγγραφή κειμένων, για την παρακολούθηση της μάθησης και για τη δημοσίευση.

Μέσα από τη μελέτη και επιπλέον στοιχείων, όπως είναι η αξιολόγηση, ολοκληρώνεται η παρουσίαση του γλωσσικού προγράμματος σπουδών για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση της Βικτώριας. Φαίνεται πως αποτελεί ένα προοδευτικό πρότυπο προγράμματος σπουδών μέσα από τον ιδιότυπο τρόπο οργάνωσής του, την ανοιχτότητά του αλλά και την εξέχουσα θέση των νέων τεχνολογιών μέσα σε αυτό.

1. Εισαγωγή

Η Αυστραλία αποτελεί αναμφίβολα μια χώρα που είναι πρωτοπόρα σε ζητήματα εκπαίδευσης. Η αυτονομία που αποδίδει σε κάθε πολιτεία στο να παραγάγει και να εφαρμόζει το δικό της πρόγραμμα σπουδών οδήγησε σε έναν άτυπο ανταγωνισμό μεταξύ των πολιτειών. Το γεγονός αυτό προκάλεσε και την άμεση συνεργασία των πολιτειακών κυβερνήσεων με τα πανεπιστήμια της περιοχής, με αποτέλεσμα να αναπτυχθούν πολλά αξιόλογα προγράμματα σπουδών με επιστημονική τεκμηρίωση. Η υπεροχή αυτής της εκπαιδευτικής πολιτικής αναδεικνύεται περαιτέρω και από τις αξιολογήσεις του Οργανισμού για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη (Organisation for Economic Cooperation and Development -OECD), ο οποίος διοργανώνει πρόγραμμα αξιολόγησης γνωστό ως PISA (Programme for International Student Assessment). Στις τελευταίες αξιολογήσεις του 2009, οι αυστραλοί μαθητές κατατάσσονται ένατοι μεταξύ των καλύτερων μαθητών παγκοσμίως.

Ιδιαίτερα για το γλωσσικό μάθημα, η Αυστραλία έχει αποτελέσει πεδίο ζύμωσης και ανάπτυξης των γλωσσοδιδακτικών ρευμάτων. Από το πανεπιστήμιο του Σύδνεϋ προέρχεται το κειμενοκεντρικό γλωσσοδιδακτικό ρεύμα, το οποίο έχει σήμερα διεθνή απήχηση. Ακόμη πιο πρόσφατα, με τη συμμετοχή αυστραλών επιστημόνων, γεννήθηκε το κίνημα των πολυγραμματισμών το οποίο αποτελεί μια από τις πιο επίκαιρες προτάσεις για τη γλωσσική διδασκαλία. Μέσα από αυτές τις ερευνητικές αναζητήσεις και τις διάφορες επιτυχείς εφαρμογές τους στις αυστραλιανές πολιτείες, οι Αυστραλοί έχουν αποτελέσει πεδίο επιρροής της παγκόσμιας εκπαιδευτικής σκηνής, ιδιαίτερα στο πεδίο της γλωσσικής εκπαίδευσης.

Στην παρούσα εργασία επιλέχθηκε η πολιτεία της Βικτώριας για δύο, κυρίως, λόγους. Πρώτον, διότι παρατηρείται με μια πρώτη επίσκεψη στην ιστοσελίδα του αρμόδιου τμήματος για την εκπαίδευση (Department of Education and Early

Childhood Development¹- DEECD) μια ιδιαίτερη σχέση με τη χρήση των νέων τεχνολογιών σε όλο το σχολείο. Δεύτερον, διότι η Βικτώρια εμφανίζεται ως πρωτοπόρα στις εθνικές αξιολογήσεις που γίνονται στην Αυστραλία (Statement of Literacy and Numeracy, 2009). Οι μαθητές της Βικτωρίας αναδεικνύονται ως καλύτεροι του μέσου όρου όλων των αυστραλών μαθητών σε δοκιμασίες γραμματισμού. Είναι ενδιαφέρον, λοιπόν, να αναδειχθεί ο τρόπος με τον οποίο έχουν επιτευχθεί τόσο υψηλές επιδόσεις και πώς τελικά πραγματοποιούνται «*οι φιλοδοξίες της Βικτωρίας για τους νέους της ανθρωπότητας να είναι ανάμεσα στους καλύτερους μαθητές της Αυστραλίας και του κόσμου*²» (Statement of Literacy and Numeracy, 2009).

Στόχος της παρούσας μελέτης είναι να αναδείξει τον χαρακτήρα του γλωσσικού μαθήματος και τη σχέση του με τις τεχνολογίες της πληροφορίας και της επικοινωνίας (στο εξής ΤΠΕ) στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Συγκεκριμένα, χρησιμοποιώντας το θεωρητικό πλαίσιο της κοινωνικής σημειωτικής (Van Leeuwen, 2005) και της Κριτικής Ανάλυσης Λόγου (Gee, 2005), επιχειρείται η ανάδειξη των ποικίλων γλωσσοδιδακτικών προσεγγίσεων που διαπερνούν το γλωσσικό μάθημα. Παράλληλα, επιχειρείται να παρουσιαστεί και ο ρόλος των νέων τεχνολογιών στα πλαίσια αυτών των προσεγγίσεων. Επιπλέον, παρουσιάζεται ο τρόπος με τον οποίο πραγματώνεται η διδασκαλία με τη χρήση των νέων τεχνολογιών, όπως αυτό μπορεί να αναδειχθεί μέσα από διάφορες πηγές.

Οι πηγές της έρευνας είναι ποικίλες. Κύρια πηγή είναι το πρόγραμμα σπουδών (στο εξής Π.Σ.) που δίνεται στην ιστοσελίδα του curriculum (<http://vels.vcaa.vic.edu.au/overview/index.html>) καθώς και ποικίλες πληροφορίες που δίνονται στην ίδια ιστοσελίδα. Επιπλέον, χρησιμοποιήθηκαν πηγές που δίνονται στην ιστοσελίδα του DEECD, όπως το «Literacy and Numeracy Statement» το οποίο περιγράφει τις σημερινές προσεγγίσεις της Βικτωρίας απέναντι στην εκπαίδευση στο

¹ <http://www.education.vic.gov.au/>

² «the aspirations of Victoria for its young people to be amongst Australia's and the world's best learners.»

γραμματισμό και τον αριθμητισμό, το «Key characteristics of efficient literacy teaching P-6» για το γλωσσικό μάθημα στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση και ορισμένα διαδικτυακά περιβάλλοντα που παρέχονται στα αυστραλιανά σχολεία.

Στο κεφάλαιο που ακολουθεί γίνεται μια παρουσίαση του προγράμματος σπουδών της Βικτόριας αναφορικά με τη δομή του, το περιεχόμενό του και το ρόλο των νέων τεχνολογιών μέσα σε αυτό. Στη συνέχεια (κεφάλαιο 3), ακολουθεί η ανάλυση του περιεχομένου του προγράμματος σπουδών, με έμφαση στις γλωσσοδιδασκτικές προσεγγίσεις και στο γραμματισμό που αναπτύσσεται στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Έπεται (κεφάλαιο 4) η ανάλυση του διαθεματικού πεδίου των ΤΠΕ με έμφαση στις δεξιότητες που σχετίζονται με το γραμματισμό. Ακολουθεί (κεφάλαιο 5) η περιγραφή των διδακτικών πρακτικών, έτσι όπως μπορούν να αναδειχθούν από τις ποικίλες πηγές. Ιδιαίτερα σε αυτό το κεφάλαιο παρατίθεται μια ολόκληρη ενδεικτική διδασκαλία, όπως αυτή παρέχεται στις πηγές των εκπαιδευτικών. Στο επόμενο κεφάλαιο (κεφάλαιο 6) γίνεται αναφορά στον τρόπο αξιολόγησης που ακολουθείται στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Στο τέλος τοποθετούνται τα συμπεράσματα (κεφάλαιο 7) συνοδευόμενα από έναν συνοπτικό πίνακα ο οποίος περιγράφει τη συνολική εικόνα του curriculum της Βικτόριας.

2. Το πρόγραμμα σπουδών της Βικτόρια

Όπως αναφέρθηκε και στο προηγούμενο κεφάλαιο, υπεύθυνο για την εκπαίδευση στην πολιτεία της Βικτόριας είναι το «Τμήμα για την Εκπαίδευση και την Ανάπτυξη στην πρώιμη παιδική ηλικία» (Department of Education and Early Childhood Development-DEECD). Το τμήμα αυτό είναι μέρος της πολιτειακής κυβέρνησης και ασχολείται αποκλειστικά και μόνο με θέματα παιδείας.

Σύμφωνα με τις εκπαιδευτικές ρυθμίσεις, η υποχρεωτική εκπαίδευση αφορά τα παιδιά ηλικίας 6-17 ετών στα σχολεία της πρωτοβάθμιας (1^ο ως 6^ο σχολικό έτος) και της κατώτερης δευτεροβάθμιας (7^ο- 10^ο σχολικό έτος). Τα δύο επόμενα έτη (11^ο και 12^ο) οι μαθητές οδηγούνται στην απόκτηση διπλωμάτων, όπως το «Victorian Certificate of Education» στη γενική εκπαίδευση και το «Victorian Certificate of Applied Learning» στην επαγγελματική εκπαίδευση.

Υπεύθυνο για το πρόγραμμα σπουδών των σχολείων είναι το «Victorian Curriculum and Assessment Authority» (VCAA). Ο φορέας αυτός δημιούργησε τα **Victorian Essential Learning Standards** (στο εξής **VELS**) που ουσιαστικά αποτελούν το curriculum το οποίο πρέπει να ακολουθούν όλα τα σχολεία. Πρόκειται για ένα πρόγραμμα σπουδών σχετικά πρόσφατο, καθώς δημιουργήθηκε το 2006 και αναθεωρήθηκε το 2008 με ορισμένες βελτιώσεις. Βρίσκεται αναρτημένο στο διαδίκτυο (<http://vels.vcaa.vic.edu.au/overview/index.html>) και διατίθεται και σε αρχεία προς 'κατέβασμα'. Στην ίδια ιστοσελίδα διατίθενται και άλλες πηγές που βοηθούν στην πραγματοποίηση των VELS, όπως είναι οι προσεγγίσεις μάθησης, παραδείγματα διδασκαλίας, οδηγίες αξιολόγησης κ. ά.

Το curriculum VELS δεν ακολουθεί την παραδοσιακή δόμηση σε διδακτικά αντικείμενα αλλά οργανώνεται σε τρεις περιοχές, οι οποίες ονομάζονται νήματα (strands). Τα τρία αυτά νήματα διαπλέκονται μεταξύ τους καθώς υπάρχει μια σχέση αλληλεξάρτησης. Κάθε νήμα αποτελείται από ορισμένα πεδία (domains) τα οποία με

τη σειρά τους χωρίζονται σε επιμέρους διαστάσεις (dimensions). Το παρακάτω σχήμα, το οποίο δίνεται στο VELS, παρουσιάζει με χαρακτηριστικό τρόπο αυτή τη δομή του curriculum.

Τα πεδία που αφορούν τη μάθηση στα διδακτικά αντικείμενα σχετίζονται με ένα συγκεκριμένο σύνολο γνώσεων σε σχέση με πλευρές του κόσμου, όπως είναι η γλώσσα, οι φυσικές επιστήμες και οι ανθρωπιστικές επιστήμες. Καθώς οι μαθητές αποκτούν τις απαραίτητες γνώσεις σε κάθε περιοχή, είναι σε θέση να εφαρμόσουν αυτές τις γνώσεις και σε διαφορετικές καταστάσεις. Για να αποκτήσουν την ικανότητα της εφαρμογής θα πρέπει παράλληλα να αναπτύσσουν και τις άλλες ικανότητες που παρουσιάζονται στη Φυσική, Προσωπική, Κοινωνική και Διαθεματική μάθηση.

Η Διαθεματική Μάθηση αφορά ένα εύρος γνώσεων και δεξιοτήτων οι οποίες «διαπερνούν τα όρια των διδακτικών αντικειμένων και είναι βασικές για τη δημιουργία ενεργών μαθητών (learners) ικανών να λύνουν προβλήματα ώστε να πετύχουν εντός και

εκτός σχολείου.³» (VCAA, 2008b). Από την άλλη, η φυσική, προσωπική και κοινωνική μάθηση αφορά «την ανάπτυξη ατόμων τα οποία αναλαμβάνουν μια αυξανόμενη ευθύνη για τη δική τους καλή φυσική κατάσταση, τη μάθηση, τις σχέσεις με τους άλλους και το ρόλο τους στην τοπική, εθνική και παγκόσμια κοινότητα.⁴» (VELS Overview, 2007).

Η δόμηση των VELs σε νήματα δεν αποτελεί ένα οργανωτικό πρότυπο το οποίο θα χρησιμοποιήσουν τα σχολεία ώστε να δημιουργήσουν το ωρολόγιο πρόγραμμα κάθε αντικειμένου. Αντίθετα, έχουν σχεδιαστεί με τέτοιο τρόπο ώστε να χρησιμοποιηθούν στο σχεδιασμό όλου του σχολείου. Έτσι, βρίσκεται στην ευχέρεια του κάθε σχολείου να αποφασίσει πώς θα πραγματοποιήσει το κάθε νήμα και την κάθε περιοχή μέσα στα πλαίσια του σχολικού χρόνου. Για κάποια πεδία, ιδιαίτερα αυτά που ταυτίζονται με τα διδακτικά αντικείμενα, θεωρείται απαραίτητη η ρητή διδασκαλία. Αντίθετα, η διδασκαλία κάποιων άλλων πεδίων θα πρέπει να γίνεται συνδυαστικά σχηματίζοντας ευρύτερες ενότητες μάθησης. Με αυτόν τον τρόπο, κάθε διδακτική πρακτική θα πρέπει να ενσωματώνει στοιχεία και από τα τρία νήματα, ανάλογα με την περίπτωση. Σύμφωνα με το VELs, επιλέχθηκε αυτή η δόμηση διότι έτσι οι μαθητές θα αποκτήσουν την ικανότητα εφαρμογής της γνώσης σε νέες και διαφορετικές καταστάσεις.

Το κάθε πεδίο περιλαμβάνει δύο αλληλένδετα στοιχεία, την Εστίαση της Μάθησης (Learning Focus statement) και τις Σταθερές (Standards). Η Εστίαση της Μάθησης περιγράφει τη μάθηση στην οποία πρέπει να επικεντρωθούν οι μαθητές έτσι ώστε να προοδεύουν στο πεδίο και να πετύχουν τις Σταθερές που ορίζονται για κάθε επίπεδο. Από την άλλη, οι Σταθερές καθορίζουν τι θα πρέπει να είναι ικανοί οι μαθητές να κάνουν και να γνωρίζουν σε κάθε επίπεδο. Οι Σταθερές δίνονται για κάθε διάσταση (dimension) των μαθησιακών πεδίων.

³ which cross disciplinary boundaries and are essential to ensuring students are prepared as active learners and problem-solvers for success at school and beyond.

⁴ develop as people who take increasing responsibility for their own physical wellbeing, learning, relationships with others and their role in the local, national and global community.

Η Εστίαση Μάθησης και οι Σταθερές δεν δίνονται για κάθε διδακτικό έτος αλλά παρουσιάζουν το περιεχόμενο και τα προσδοκώμενα αποτελέσματα της διδασκαλίας ανά διετίες⁵. Με αυτόν τον τρόπο, υπάρχουν έξι επίπεδα (levels) για το κάθε πεδίο. Σε γενικές γραμμές, το πρώτο επίπεδο αναφέρεται στο προπαρασκευαστικό σχολικό έτος, τα επόμενα τρία επίπεδα (2^ο-4^ο) αναφέρονται στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση ενώ τα τελευταία δύο επίπεδα (5^ο-6^ο) αφορούν τα σχολικά έτη της κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Πιο συγκεκριμένα:

Επίπεδο 1: προπαρασκευαστικό σχολικό έτος

Επίπεδο 2: 1^ο-2^ο σχολικό έτος

Επίπεδο 3: 3^ο-4^ο σχολικό έτος

Επίπεδο 4: 5^ο – 6^ο σχολικό έτος

Επίπεδο 5: 7^ο-8^ο σχολικό έτος

Επίπεδο 6: 9^ο -10^ο σχολικό έτος

} ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

} ΚΑΤΩΤΕΡΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Το παραπάνω σχήμα αφορά τη γενικότερη προσδοκία για το πότε οι μαθητές θα πρέπει να έχουν πετύχει τα διάφορα επίπεδα Σταθερών. Όμως, οι μαθητές προχωρούν με διαφορετικούς ρυθμούς ανάλογα με τις ικανότητές τους. Γι' αυτό το λόγο, η διδασκαλία σε κάθε έτος θα πρέπει να επικεντρώνεται στις ανάγκες του κάθε μαθητή και να μην αφορά μόνο το προβλεπόμενο επίπεδο. Για παράδειγμα, στο 5^ο έτος, ενώ προβλέπεται πως οι μαθητές θα βρίσκονται στο επίπεδο 4, ορισμένοι μαθητές ίσως να προσπαθούν ακόμα να επιτύχουν κάποιες σταθερές του επιπέδου 3 ενώ κάποιοι άλλοι μαθητές να έχουν ήδη προχωρήσει σε ορισμένες δεξιότητες και γνώσεις του επιπέδου 5. Πρόκειται, λοιπόν, για ένα ανοιχτό curriculum το οποίο περιγράφει σε γενικότερες γραμμές τις δεξιότητες, τις γνώσεις και τα επίπεδα ανάπτυξής τους, χωρίς να δίνεται μια στενά προκαθορισμένη ύλη.

⁵ Επιπλέον, οι Σταθερές που περιγράφονται στο VELS βρίσκονται σε άμεσο συσχετισμό και με το εθνικό επίπεδο της Αυστραλίας. Έτσι, ενσωματώνουν τις εθνικές Δηλώσεις Μάθησης (Statements of Learning) οι οποίες αφορούν όλες τις πολιτείες της Αυστραλίας. Περιγράφουν τις βασικές δεξιότητες και γνώσεις που θα πρέπει να έχουν αποκτήσει οι μαθητές σε εθνικό επίπεδο στο τέλος του τρίτου και πέμπτου έτους, για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, και έβδομου και ένατου για την κατώτερη δευτεροβάθμια. Οι Δηλώσεις μάθησης δίνονται για ορισμένα μαθήματα (Αγγλικά, Μαθηματικά, Φυσικές επιστήμες, Αγωγή του Πολίτη, ΤΠΕ). Ο σκοπός που δημιουργήθηκαν αυτές οι Δηλώσεις είναι η ύπαρξη εθνικής συνοχής μεταξύ των διαφορετικών curricula που αναπτύσσει η κάθε πολιτεία.

Η παρούσα μελέτη, καθώς ασχολείται με την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, θα επικεντρωθεί στα στοιχεία που αφορούν τα επίπεδα 2-4. Συγκεκριμένα, θα χρησιμοποιηθούν στοιχεία από το διδακτικό αντικείμενο των Αγγλικών αλλά και από τη διαθεματική μάθηση της Επικοινωνίας και των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας.

Το αντικείμενο των Αγγλικών χωρίζεται σε τρεις διαστάσεις (dimensions): ανάγνωση, γραφή, ομιλία-ακρόαση. Ο διαχωρισμός αυτός είναι αρκετά παραδοσιακός αλλά, όπως θα φανεί και μέσα από την ανάλυση, ο χαρακτήρας του Π.Σ. δεν είναι καθόλου τέτοιος. Οι τρεις αυτές διαστάσεις ενσωματώνουν τις γνώσεις για τη γλώσσα που θα πρέπει να αποκτήσουν οι μαθητές, τους ποικίλους γραμματισμούς αλλά και τη μελέτη της λογοτεχνίας. Παρότι διαχωρίζονται μέσα στο Π.Σ., ουσιαστικά διαπλέκονται κατά την πραγμάτωση οποιασδήποτε διδασκαλίας.

Η διαθεματική μάθηση της Επικοινωνίας αφορά από τη μια τις γενικότερες επικοινωνιακές δεξιότητες, και από την άλλη την απόκτηση του γραμματισμού που απαιτείται σε κάθε διδακτικό αντικείμενο. Σχετίζεται σε μεγάλο βαθμό με τη γλώσσα αλλά στο συνολικότερο σχολικό επίπεδο, πέραν του διδακτικού αντικειμένου. Το πεδίο της Επικοινωνίας αποτελείται από δύο διαστάσεις:

- Ακρόαση, θέαση και απάντηση: συμπεριλαμβάνει την κατανόηση των επικοινωνιακών συμβάσεων, τις στρατηγικές που βοηθούν στην κατανόηση των επικοινωνιακών μορφών και την ικανότητα απάντησης σε ένα εύρος μορφών. Επιπλέον, περιλαμβάνει και τη γνώση σχετικά με τις μορφές, τη γλώσσα και τις συμβάσεις των διαφορετικών διδακτικών αντικειμένων.
- Παρουσίαση: ικανότητα ανάγνωσης του συγκεκριμένου, του σκοπού και του αναγνωστικού κοινού, και ικανότητα δημιουργίας αποτελεσματικών παρουσιάσεων μέσα από την επιλογή της κατάλληλης δομής και οργάνωσης.

Στην παρούσα εργασία το περιεχόμενο του γλωσσικού μαθήματος και της επικοινωνίας θα παρουσιαστούν με ενιαίο τρόπο στο κεφάλαιο 3.

Η θέση των νέων τεχνολογιών στο πρόγραμμα σπουδών

Η διαθεματική μάθηση των ΤΠΕ, αποτελεί ιδιαίτερο στοιχείο του αυστραλιανού curriculum. Οι νέες τεχνολογίες εμφανίζονται ως λειτουργικό μέρος όλων των διδακτικών αντικειμένων, έτσι ώστε οι νέες δεξιότητες γραμματισμού να αναπτύσσονται σε όλο το σχολείο. Με αυτόν τον τρόπο, φαίνεται πως ακολουθείται η ολοκληρωμένη προσέγγιση (Κουτσογιάννης, 2010), καθώς οι ΤΠΕ αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι όλων των μαθημάτων και αλλάζουν τον τρόπο με τον οποίο γίνεται το μάθημα συνολικότερα.

Το κάθε σχολείο έχει την ευχέρεια να πραγματώσει όπως θέλει το πεδίο των ΤΠΕ, ανάλογα με τους διαθέσιμους τεχνολογικούς του πόρους καθώς και τους εκπαιδευτικούς που διατίθενται να τους χρησιμοποιήσουν. Αυτό σημαίνει βέβαια πως η πραγμάτωση του πεδίου των ΤΠΕ μπορεί να είναι τελείως διαφορετική από σχολείο σε σχολείο και γι' αυτό δεν μπορούμε να έχουμε στην παρούσα εργασία μια ολοκληρωμένη εικόνα σχετικά με αυτήν την πραγμάτωση. Αποτελεί όμως βασική παραδοχή πως, ως διαθεματικό πεδίο, οι ΤΠΕ θα πρέπει να συναντώνται εξίσου σε όλα τα διδακτικά αντικείμενα και ιδιαίτερα μάλιστα στη γλώσσα.

Σύμφωνα με την ιστοσελίδα του VELS⁶, υπάρχουν τρεις τρόποι με τους οποίους μπορούν να ενταχθούν οι ΤΠΕ στο σχολικό πρόγραμμα.

- **Αποκλειστική μάθηση (dedicated learning):** το σχολείο μπορεί να επιλέξει τη δημιουργία τάξεων με αποκλειστικό αντικείμενο τις ΤΠΕ και, στη συνέχεια, η γνώση και οι δεξιότητες που έχουν αποκτηθεί σε αυτές να εφαρμόζονται σε όλες τις άλλες περιοχές μάθησης. Για να επιτύχει αυτή η προσέγγιση πρέπει στο μάθημα των ΤΠΕ οι μαθητές να χειρίζονται και να επεξεργάζονται δεδομένα που σχετίζονται άμεσα με τα άλλα αντικείμενα. Αυτό εγγυάται ότι οι μαθητές αποκτούν τη γνώση και τις δεξιότητες των ΤΠΕ αλλά ταυτόχρονα τις εφαρμόζουν με έναν τρόπο που έχει νόημα.

⁶ http://vels.vcaa.vic.edu.au/ict/approaches.html#show_hide5 → Delivering the ICT domain

- **Διανεμημένη μάθηση (distributed learning):** Οι μαθητές αποκτούν και ταυτόχρονα εφαρμόζουν τις γνώσεις και τις δεξιότητες των ΤΠΕ σε όλα τα αντικείμενα μάθησης χωρίς να υπάρχουν αποκλειστικές τάξεις για αυτές. Αυτή η προσέγγιση απαιτεί την ανάμειξη των εκπαιδευτικών καθώς αυτοί είναι υπεύθυνοι για το πρόγραμμα μάθησης ώστε να εστιάζουν ταυτόχρονα και στην απόκτηση αλλά και στην εφαρμογή των δεξιοτήτων των ΤΠΕ.

Συνήθης πρακτική σε αυτό το μοντέλο είναι η ύπαρξη μέσα στην τάξη ενός εξειδικευμένου στις ΤΠΕ εκπαιδευτικού που θα δουλεύει σε συνεργασία με τον εκπαιδευτικό του αντικειμένου ως καθοδηγητής. Αυτό το μοντέλο είναι ιδιαίτερα συνηθισμένο στα σχολεία της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

- **Συνδυασμένη μάθηση (Combined learning).** Σε αυτήν την προσέγγιση, υπάρχει κάποια διδασκαλία των ΤΠΕ σε ξεχωριστές τάξεις και τα υπόλοιπα σημεία καλύπτονται από τους εκπαιδευτικούς των άλλων αντικειμένων. Αυτή η προσέγγιση συνήθως ακολουθείται στα τελευταία έτη (9^ο και 10^ο), καθώς η πολυπλοκότητα των απαιτούμενων γνώσεων και δεξιοτήτων στις ΤΠΕ απαιτεί αυτά τα εξειδικευμένα μαθήματα.

Από τις προσεγγίσεις που παρατέθηκαν, παρατηρείται πως πάντα υπάρχει ως προϋπόθεση η εφαρμογή των ΤΠΕ στα άλλα διδακτικά αντικείμενα. Ακόμα και όταν επιλέγεται το μοντέλο της αποκλειστικής μάθησης, θα πρέπει απαραίτητως όσα μαθαίνονται να είναι σχετικά με τα άλλα αντικείμενα έτσι ώστε να εκπληρώνεται το γνωστό «μαθαίνω κάνοντας» (learning by doing).

Το πεδίο των ΤΠΕ χωρίζεται σε τρεις διαστάσεις (dimensions):

- *ΤΠΕ για οπτικοποίηση της μάθησης:* Οι μαθητές χρησιμοποιούν εργαλεία των ΤΠΕ ώστε να βοηθήσουν τις διαδικασίες σκέψης και να αναστοχαστούν σχετικά με τις στρατηγικές σκέψης που χρησιμοποιούν με στόχο την ανάπτυξη της αντιληπτικότητας.
- *ΤΠΕ για δημιουργία:* Οι μαθητές χρησιμοποιούν εργαλεία ΤΠΕ ώστε να δημιουργήσουν λύσεις σε προβλήματα και να δημιουργήσουν πληροφοριακά

προϊόντα. Επεξεργάζονται δεδομένα και πληροφορίες, διαχειρίζονται τα αρχεία τους και παρακολουθούν την πρόοδο των διαφόρων εργασιών τους.

- *ΤΠΕ για επικοινωνία:* Οι μαθητές χρησιμοποιούν τις ΤΠΕ ώστε να κάνουν παρουσιάσεις σε κάποιο ακροατήριο, να επικοινωνήσουν με γνωστά και άγνωστα άτομα και να υποστηρίξουν τη μάθηση μέσα στα πλαίσια της ομάδας.

Στην παρούσα εργασία, το πεδίο των ΤΠΕ θα παρουσιαστεί σε ξεχωριστό κεφάλαιο (κεφ. 4) έτσι ώστε να παρουσιαστούν αναλυτικά όλες οι προτεινόμενες χρήσεις τους.

3. Το περιεχόμενο του γλωσσικού μαθήματος

Στο παρόν κεφάλαιο αρχικά θα αναδειχθούν οι γλωσσοδιδασκτικοί λόγοι που διαπερνούν το γλωσσικό μάθημα καθώς επίσης και η ισχύς τους. Στα πλαίσια του κυρίαρχου λόγου, θα παρουσιαστούν οι γνώσεις για τη γλώσσα αλλά και οι ποικίλοι γραμματισμοί που αναπτύσσονται. Ταυτόχρονα, θα αναδειχθεί και ο ρόλος των νέων τεχνολογιών μέσα στα πλαίσια αυτών των γλωσσοδιδασκτικών λόγων. Τέλος, θα παρουσιαστούν οι συγκεκριμένες γνώσεις για τον κόσμο που διαπερνούν το γλωσσικό μάθημα αλλά και η στάση του προγράμματος σπουδών απέναντι στον κόσμο γενικότερα.

3.1. Γλωσσοδιδασκτικές αντιλήψεις: ο κυρίαρχος κριτικός λόγος

Ιδιαιτερότητα του curriculum της Βικτώριας, είναι η αναφορά σε συγκεκριμένες προσεγγίσεις μάθησης σε κάθε πεδίο. Στην ιστοσελίδα των VELS υπάρχει ειδική κατηγορία στην οποία αναφέρονται οι θεωρητικές καταβολές του κάθε πεδίου. Συγκεκριμένα, στην περίπτωση του γλωσσικού μαθήματος, δίνεται ένα συγκεκριμένο θεωρητικό μοντέλο στο οποίο βασίζεται και το πρόγραμμα σπουδών αλλά και η διδασκαλία⁷. Πρόκειται για το «μοντέλο των τεσσάρων πηγών» των Luke & Freebody⁸, ένα μοντέλο που καταλογίζεται ανάμεσα στους κριτικούς γλωσσοδιδασκτικούς λόγους. Σύμφωνα με αυτό το πρότυπο, οι μαθητές θα πρέπει να αναπτύξουν τέσσερις διαφορετικές αλλά συνδεδεμένες πρακτικές ανάγνωσης, με απώτερο στόχο την ανάπτυξη της κριτικής ικανότητας. Πρόκειται για τις εξής πρακτικές:

- *Σπάσιμο του κώδικα των κειμένων*: οι μαθητές μαθαίνουν πώς να αποκωδικοποιούν το γλωσσικό σύστημα, μέσα από την αναγνώριση και τη

⁷ <http://vels.vcaa.vic.edu.au/english/approaches.html#critical> → English Domain, Approaches to Teaching

⁸ Στο VELS δίνεται η εξής παραπομπή: Luke, A., & Freebody, P. (1999). A map of possible practices: Further notes on the four resources model. *Practically Primary*, 4(2), 5–8.

χρήση των βασικών δομών και στοιχείων του γραπτού κειμένου όπως είναι το αλφάβητο, οι ήχοι στις λέξεις, η ορθογραφία, οι συμβάσεις και τα μοτίβα προτασιακών και κειμενικών δομών.

- *Λειτουργική χρήση των κειμένων*: Οι μαθητές γίνονται χρήστες των κειμένων καθώς μαθαίνουν πως οι διαφορετικοί κειμενικοί τύποι έχουν διαφορετικούς σκοπούς και πως αυτοί οι σκοποί καθορίζουν τον τρόπο με τον οποίο δομούνται και διαμορφώνονται τα κείμενα και εφαρμόζουν αυτή τη γνώση τους στη χρήση των κειμένων

- *Συμμετοχή στο νόημα των κειμένων*: Οι μαθητές γίνονται συμμετοχοί των κειμένων, καθώς αντλούν νόημα χρησιμοποιώντας τις δικές τους εμπειρίες και την προηγούμενη μάθησή τους. Κατανοούν και συνθέτουν γραπτά, οπτικά και προφορικά κείμενα καθώς εντάσσονται στο σύστημα νοηματοδότησης συγκεκριμένων πολιτισμών, θεσμών, οικογενειών και κοινοτήτων.

- *Κριτική ανάλυση των κειμένων*: Οι μαθητές γίνονται αναλυτές των κειμένων καθώς μαθαίνουν πως τα κείμενα δεν είναι ουδέτερα αλλά αναπαριστούν συγκεκριμένες οπτικές, αποσιωπούν άλλες οπτικές και επηρεάζουν τις ιδέες των άλλων.

Και οι τέσσερις ικανότητες είναι απαραίτητες για την ανάπτυξη της ευχέρειας στην ανάγνωση και τη γραφή. Επιπλέον, κάθε πρακτική είναι απαραίτητη ώστε ένας πολίτης να είναι επαρκώς εγγράμματος.

Ουσιαστικά, πρόκειται για ένα μοντέλο το οποίο συνδυάζει ποικίλες αντιλήψεις για τη γλώσσα. Από τη μια, εμφανίζονται οι γνώσεις για τη γλώσσα οι οποίες χρησιμεύουν στο «σπάσιμο του κώδικα». Από την άλλη, εμφανίζεται η χρήση της γλώσσας τοποθετημένη μέσα στο επικοινωνιακό συγκείμενο. Τέλος, εμφανίζεται η κριτική αντιμετώπιση της γλώσσας καθώς τοποθετείται στα πλαίσια ενός συστήματος νοηματοδότησης (κοινωνικό, πολιτισμικό, ιστορικό πλαίσιο) και μεταφέρει οπτικές για την πραγματικότητα. Στη συνέχεια, θα αναδειχθούν αυτές οι τρεις πλευρές του γλωσσικού μαθήματος όπως εμφανίζονται σε αποσπάσματα από το curriculum για τα επίπεδα 2-4 της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Επιπλέον, θα αναδειχθούν και άλλες

πλευρές του μαθήματος, όπως στοιχεία που αντλούν από το λόγο των πολυγραμματισμών, και ολιστικά στοιχεία από το πεδίο της Επικοινωνίας.

3.2. Οι γνώσεις για τη γλώσσα

Όπως προαναφέρθηκε, οι γνώσεις για τη γλώσσα αποτελούν απαραίτητο εφόδιο για το «σπάσιμο» του γλωσσικού κώδικα. Σύμφωνα και με το γλωσσάρι που συνοδεύει το πεδίο της γλώσσας, οι δομές και τα χαρακτηριστικά της γλώσσας που θα πρέπει να μάθουν τα παιδιά αφορούν τέσσερις κατηγορίες:

- «-Στοιχεία του έντυπου λόγου, όπως τα γράμματα, οι λέξεις, η ορθογραφία, οι παράγραφοι, η στίξη, η διάταξη και η παρουσίαση*
- Κειμενικά και γραμματικά στοιχεία της γλώσσας, όπως η προτασιακή δομή και το λεξιλόγιο*
- Μοτίβα κειμενικής δομής και οργάνωσης ποικίλων ειδών κειμένων, όπως αφήγηση, έκθεση, στίχος, αφηγηματική φωνή και οπτική γωνία*
- Επιτονισμός, ρυθμός, βηματισμός, τόνος, ένταση και παύσεις στην προφορική γλώσσα*
- Μη γλωσσικά στοιχεία της επικοινωνίας, όπως εκφράσεις του προσώπου, κίνηση του σώματος, εγγύτητα και χειρονομίες, και γραφικά στοιχεία των κειμένων όπως η επιρροή των εικόνων στο νόημα του κειμένου⁹»*

Όπως φαίνεται από το παραπάνω απόσπασμα, οι γνώσεις για τη γλώσσα αφορούν και τον γραπτό λόγο αλλά και τον προφορικό και τον πολυτροπικό λόγο. Σχετικά με το γραπτό λόγο, οι γνώσεις αφορούν στοιχεία όλων των γλωσσικών επιπέδων (φωνολογικό, μορφολογικό, συντακτικό, κειμενικό). Οι φωνολογικές

⁹• print elements, such as letters, words, spelling, paragraphs, punctuation, layout and presentation
• textual and grammatical aspects of language, such as sentence structure and vocabulary
• patterns of text structure and organisation of various kinds of texts, including narrative, exposition, verse, narrative voice and point of view
• intonation, rhythm, pace, pitch, volume and pauses in spoken language
• non-verbal elements of communication, such as facial expression, body movement, proximity and gestures, and the graphic elements of texts, such as the impact of illustrations on the meaning of a text.

γνώσεις έχουν ιδιαίτερη θέση στα πρώτα σχολικά χρόνια (επίπεδο 1-2) καθώς σχετίζονται με την απόκτηση της γραφής και της ανάγνωσης. Αναφέρεται σχετικά¹⁰:

«Η ανάγνωση και η γραφή στηρίζεται στις ικανότητες προφορικής γλώσσας των μαθητών. Η ρητή και συστηματική διδασκαλία της φύσης του αλφαβητικού συστήματος γραφής, πώς οι ήχοι αναπαρίστανται αλφαβητικά, και έννοιες του εντύπου απαιτούνται ώστε να επιτρέψουν στους μαθητές να μάθουν να διαβάζουν και να γράφουν. Οι αρχάριοι αναγνώστες χρειάζονται ρητή διδασκαλία σχετικά με το πώς οι λέξεις που προφέρονται είναι φτιαγμένες από μικρότερες μονάδες ήχων, σχετικά με την αντιστοιχία ορθογραφίας-ήχου και σχετικά με κοινές δομές ορθογραφίας¹¹»

Όπως φαίνεται από την κοινωνική γλώσσα που χρησιμοποιείται στο παραπάνω απόσπασμα (με υπογράμμιση), η προσέγγιση στην απόκτηση της πρώτης ανάγνωσης και γραφής είναι η φωνηματική (phonics). Οι μαθητές αποκτούν συγκεκριμένες γνώσεις για το φωνηματικό σύστημα της γλώσσας, καθώς «σπάνε» τη γλώσσα στα ηχητικά της μέρη. Στη συνέχεια, αντιστοιχούν τους ήχους με τα γραφηματικά στοιχεία του αγγλικού αλφαβήτου και αποκτούν γνώσεις σχετικά με τις συγκεκριμένες ορθογραφικές συμβάσεις της αγγλικής.

Με την απόκτηση της ορθογραφίας συνδέονται και οι γνώσεις για τη μορφολογία. Όμως, οι μορφολογικές γνώσεις σχετίζονται και με την κατανόηση του λόγου. Αναφέρεται σχετικά στο γλωσσάρι στο λήμμα για τη μορφολογική γνώση:

«Είναι η γνώση για τα συστατικά, τα μοτίβα και τα σχήματα μέσα στις λέξεις. Οι αναγνώστες χρησιμοποιούν τη μορφολογική γνώση για να κατανοήσουν λέξεις καθώς διαβάζουν, να γράψουν ορθογραφημένα τις λέξεις καθώς γράφουν και

¹⁰ Η υπογράμμιση είναι του ερευνητή και εξυπηρετεί σκοπούς της ανάλυσης

¹¹ Reading and writing build on students' oral language capacities. Explicit and systematic teaching of the nature of the alphabetic writing system, how sounds are represented alphabetically, and concepts of print is required to enable students to learn to read and write. Beginning readers need explicit instruction about how spoken words are made up of smaller units of sounds, about spelling–sound correspondences, and about common spelling patterns.

να κατανοήσουν και να προφέρουν λέξεις καθώς μιλάν και ακούν μέσω της αναγνώρισης του σχηματισμών σημασιακών (νόημα) συστατικών των λέξεων¹²»

Οι άλλες γνώσεις για τη γλώσσα (δομικές, συντακτικές, κειμενικές κ. ά) αρχίζουν να εμφανίζονται στο επίπεδο 4. Στις περισσότερες περιπτώσεις, οι γνώσεις αυτές δεν είναι απομονωμένες αλλά συνδέονται με το συγκεκριμένο παραγωγής του λόγου. Για παράδειγμα, αναφέρεται:

«Οι μαθητές ερευνούν τη σχέση μεταξύ του σκοπού και του αναγνωστικού κοινού των κειμένων με τις δομές και τα στοιχεία αυτών των κειμένων, για παράδειγμα: δομή προτάσεων και παραγράφων, γραμματική, μεταφορική γλώσσα και οργανωτικές δομές σε έντυπα κείμενα· στοιχεία οπτικών κειμένων· ηχητικά εφέ, επιλογή χαρακτήρων και οι γωνίες της κάμερας που χρησιμοποιούνται στις ταινίες¹³» (επίπεδο 4)

Σύμφωνα με το παραπάνω απόσπασμα, οι γλωσσικές επιλογές συσχετίζονται με το σκοπό του κειμένου καθώς και με το αναγνωστικό κοινό στο οποίο απευθύνεται το κείμενο. Μάλιστα, γίνεται αναφορά και σε γνώσεις που δεν αφορούν μόνο τη γλώσσα αλλά γενικότερα τη σημείωση στις περιπτώσεις των οπτικών κειμένων. Έτσι, οι μαθητές αποκτούν γνώσεις για τα δομικά στοιχεία μιας ταινίας, όπως είναι ο ρόλος της γωνίας της κάμερας και τα ηχητικά εφέ. Η μελέτη της πολυτροπικότητας αντλεί από το λόγο των πολυγραμματισμών ο οποίος θα αναδειχθεί περαιτέρω στο κεφάλαιο 3.5.

3.3. Η εμφάνιση του κριτικού λόγου μέσα στο Π.Σ.

Όπως είδαμε και στο κεφάλαιο 3.1, ο κριτικός λόγος θεωρείται ως η κυρίαρχη προσέγγιση του γλωσσικού curriculum. Εκτός από αυτή τη δήλωση στις προσεγγίσεις

¹² is the knowledge about the components, patterns or shapes within words. Readers use morphemic knowledge to understand words when reading, to spell words when writing and to understand and pronounce words when speaking and listening by recognising formations of semantic (meaning) components of words.

¹³ Students explore the relationship between the purpose and audience of texts and their structures and features, for example: sentence and paragraph structure, grammar, figurative language and organising structures in print texts; features of visual texts; and sound effects, characterisation and camera angles used in film

διδασκαλίας, εντοπίζονται και ποικίλα αποσπάσματα μέσα στο ίδιο το Π.Σ. Συγκεκριμένα, στα επίπεδα 3 και 4 εμφανίζονται στοιχεία που συσχετίζονται με τις κριτικές πλευρές της γλωσσικής διδασκαλίας. Για παράδειγμα, αναφέρεται:

«(οι εκπαιδευτικοί) εισάγουν κριτικές προσεγγίσεις προς τις ιδέες και το σκεπτικό που περιέχεται στα κείμενα και υποστηρίζουν τους μαθητές στην ανάπτυξη της κριτικής κατανόησης σχετικά με τους τρόπους που οι συγγραφείς και οι ομιλητές ελέγχουν τη γλώσσα ώστε να επηρεάσουν τους ακροατές, τους αναγνώστες και τους θεατές τους¹⁴».

«διαβάζουν πιο κριτικά και μαθαίνουν σχετικά με τη χρήση κάποιων απλών συμβολικών σημασιών και στερεοτύπων στα κείμενα¹⁵» (επίπεδο 3)

Η επαναλαμβανόμενη χρήση του επιθέτου «κριτικός» στα παραπάνω αποσπάσματα αλλά και σε όλο το Π.Σ., παραπέμπει άμεσα στην κοινωνική γλώσσα του κριτικού γλωσσοδιδακτικού λόγου. Η κριτική προσέγγιση, όπως φαίνεται στο πρώτο απόσπασμα, αφορά τον εντοπισμό των τρόπων με τους οποίους ένας συγγραφέας προσπαθεί να επηρεάσει τον αναγνώστη. Με αυτόν τον τρόπο, τα κείμενα δεν αντιμετωπίζονται ως αθώες αναπαραστάσεις της πραγματικότητας, αλλά εννοείται πως εξυπηρετούν τις συγκεκριμένες προθέσεις των συγγραφέων. Στα πλαίσια αυτής της αντίληψης, εμφανίζεται και το παρακάτω απόσπασμα:

(οι μαθητές) «περιγράφουν πώς κατασκευάζονται τα κείμενα για συγκεκριμένους σκοπούς και εντοπίζουν πώς οι κοινωνικοπολιτισμικές αξίες, στάσεις και πεποιθήσεις παρουσιάζονται στα κείμενα¹⁶» (επίπεδο 4)

Όπως φαίνεται από το απόσπασμα, τα κείμενα τοποθετούνται στο κοινωνικό και πολιτισμικό τους συγκείμενο έτσι ώστε να αναγνωριστούν οι συγκεκριμένες αξίες και πεποιθήσεις που μεταφέρονται. Με αυτόν τον τρόπο, οι μαθητές κατανοούν πως τα κείμενα δεν είναι ουδέτερες κατασκευές και έτσι οδηγούνται στην κριτική τους

¹⁴ They introduce critical approaches to the ideas and thinking contained in texts and support students in the development of critical understanding about the ways writers and speakers control language to influence their listeners, readers and viewers.

¹⁵ They read more critically and learn about the use of some simple symbolic meanings and stereotypes in texts

¹⁶ They describe how texts are constructed for particular purposes, and identify how sociocultural values, attitudes and beliefs are presented in texts.

ανάγνωση. Πρόκειται για μια ικανότητα που αρχίζει να εμφανίζεται στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση και θεμελιώνεται περισσότερο στα πλαίσια της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Η ικανότητα αυτή δεν περιορίζεται μόνο στο γλωσσικό μάθημα αλλά εμφανίζεται και σε διαθεματικό επίπεδο, στα πλαίσια του πεδίου της Επικοινωνίας. Στο Π.Σ. αυτού του πεδίου, εντοπίζονται τα παρακάτω ενδεικτικά αποσπάσματα:

«Αναστοχάζονται σχετικά με τα υπόρρητα μηνύματα που δέχονται μέσω της γλώσσας του σώματος και αρχίζουν να κατανοούν ότι τα λεκτικά και μη λεκτικά νοήματα δεν αντιστοιχούν πάντα¹⁷» (επίπεδο 4)

«Με υποστήριξη, ερμηνεύουν αυτές τις μορφές (προφορικές, γραπτές και οπτικές μορφές επικοινωνίας) και αρχίζουν να κατανοούν ότι η ερμηνεία τους μπορεί να επηρεάζεται από τις δικές τους γνώσεις, αξίες και πεποιθήσεις, από τις τεχνικές πειθούς όπως η συναισθηματική γλώσσα και από τις απόψεις των άλλων¹⁸» (επίπεδο 4)

«Συγκρίνουν και αντιπαραθέτουν διαφορετικές ερμηνείες και διερευνούν γιατί διαφέρουν¹⁹» (επίπεδο 4)

Όπως φαίνεται από την κοινωνική γλώσσα που χρησιμοποιείται στα αποσπάσματα αυτά (με υπογράμμιση), η κριτική οπτική αποτελεί βασικό συστατικό και στο διαθεματικό πεδίο της Επικοινωνίας. Ιδιαίτερα η πρακτική της σύγκρισης και αντιπαραθέσης κειμένων αποτελεί κλασική πρακτική της κριτικής ανάγνωσης των πηγών.

Η κριτική ικανότητα εμφανίζεται και σε ένα ακόμη διαθεματικό πεδίο, σε αυτό των «διαδικασιών σκέψης». Αναφέρεται, χαρακτηριστικά, στη διάσταση «συλλογιστική, επεξεργασία και έρευνα»:

¹⁷ They reflect on the implicit messages received through body language and begin to understand that verbal and non-verbal messages do not always correspond.

¹⁸ With support, they interpret these forms and begin to understand that their interpretation may be influenced by their own knowledge, values and beliefs, by persuasive devices such as emotive language, and by the opinions of others.

¹⁹ They compare and contrast differing interpretations and explore why they differ.

«Η διάσταση της συλλογιστικής, επεξεργασίας και έρευνας περιλαμβάνει τη γνώση, τις δεξιότητες και τις συμπεριφορές που είναι απαραίτητες ώστε να επιτρέψουν τους μαθητές να διερευνήσουν τον κόσμο γύρω τους και να χρησιμοποιήσουν κριτική σκέψη ώστε να αναλύσουν και να αξιολογήσουν πληροφορίες που συναντούν²⁰»

Είναι φανερό πως η κριτική ικανότητα αποτελεί πράγματι έναν θεμελιακό στόχο στο πρόγραμμα σπουδών της Βικτώριας. Καθώς οι κριτικές δεξιότητες αποτελούν στόχο σε δύο τουλάχιστον διαθεματικά πεδία, τονίζεται η σημασία τους όχι μόνο στα πλαίσια του γλωσσικού μαθήματος αλλά σε όλα τα διδακτικά αντικείμενα στο σύνολο του σχολείου.

3.4. Η τοποθέτηση της γλώσσας στο επικοινωνιακό συγκείμενο και το πεδίο της Επικοινωνίας

Σύμφωνα με το μοντέλο των «τεσσάρων πηγών», οι μαθητές δεν αποκτούν μόνο δεξιότητες «σπασίματος» του κώδικα και κριτικές ικανότητες (βλ. κεφ. 3.2-3.3.) αλλά γίνονται και ικανοί χρήστες των κειμένων. Η χρήση της γλώσσας απαιτεί την ανάγνωση του επικοινωνιακού συγκειμένου μέσα στο οποίο τοποθετείται κάθε γλωσσική πραγμάτωση. Έτσι, οι μαθητές θα πρέπει να αναγνωρίζουν το ρόλο του αναγνωστικού κοινού καθώς και του κοινωνικού σκοπού του κειμένου, έτσι ώστε να κάνουν τις κατάλληλες γλωσσικές επιλογές. Αναφέρεται σχετικά:

«επιλέγουν το περιεχόμενο, τη μορφή και το λεξιλόγιο ανάλογα με το σκοπό της γραφής, και περιγράφουν το σκοπό και το κοινό για το δικό τους γράψιμο και το γράψιμο άλλων²¹» (επίπεδο 2)

²⁰ The Reasoning, processing and inquiry dimension encompasses the knowledge, skills and behaviours required to enable students to inquire into the world around them, and to use critical thinking to analyse and evaluate information they encounter.

²¹ They select content, form and vocabulary depending on the purpose for writing, and describe the purpose and audience for their own and others' writing.

(οι μαθητές) «αποκτούν όλο και μεγαλύτερη επίγνωση πώς και γιατί η ομιλία τους πρέπει να έχει ποικιλία ώστε να ταιριάζει σε διαφορετικές περιστάσεις και ακροατήρια²²» (επίπεδο 2)

Η αντίληψη αυτή, και ειδικότερα η αναφορά σε περιστάσεις επικοινωνίας, παραπέμπει σε επικοινωνιακούς γλωσσοδιδακτικούς λόγους. Οι λόγοι αυτοί εμφανίζονται είτε αναπλαισιωμένοι μέσα στον κυρίαρχο κριτικό λόγο είτε αυτόνομοι στην περίπτωση του διαθεματικού πεδίου της Επικοινωνίας. Μάλιστα, στο πεδίο της Επικοινωνίας τα διάφορα διδακτικά αντικείμενα αντιμετωπίζονται ως διαφορετικά συγκείμενα επικοινωνίας. Οι μαθητές θα πρέπει να αποκτήσουν επίγνωση αυτών των διαφορετικών συγκειμένων έτσι ώστε να κάνουν και τις απαραίτητες γλωσσικές επιλογές. Με άλλα λόγια, οι μαθητές θα πρέπει να αποκτήσουν τους συγκεκριμένους γραμματισμούς που απαιτεί το κάθε διδακτικό αντικείμενο. Σύμφωνα με το γλωσσάρι που συνοδεύει το πεδίο της Επικοινωνίας, ο ορισμός του γραμματισμού είναι ο εξής:

«Ο όρος γραμματισμός περιλαμβάνει τις ξεχωριστές πλευρές της γλώσσας κάθε αντικειμένου όπως η ειδική γλώσσα που χρησιμοποιείται για να περιγραφούν και να αναλυθούν βασικές έννοιες και οι τυπικές μορφές και συμβάσεις που χρησιμοποιούνται για τη μεταφορά της σημασίας. Μέσα από την κατανόηση των γραμματισμών των συγκειμένων στα οποία δουλεύουν, οι μαθητές μαθαίνουν πώς να κάνουν επιλογές σχετικά με την κατάλληλη γλώσσα ώστε να παρουσιάσουν ιδέες και πληροφορίες αποτελεσματικά για διαφορετικούς σκοπούς και ακροατήρια²³»

Ο γραμματισμός των διαφόρων διδακτικών αντικειμένων αντικατοπτρίζει την αντίληψη γνωστή ως «language across the curriculum», μια αντίληψη με ιδιαίτερη ιστορία στο αυστραλιανό πλαίσιο. Πρόκειται για εξέλιξη της κειμενοκεντρικής σχολής του Martin, η οποία κυριαρχούσε στην Αυστραλία πριν από μερικές

²² They become increasingly aware of how and why their own speaking needs to be varied to suit different situations and audiences.

²³ The term literacies encompasses the distinct language aspects of each subject such as the specialised language used to describe and analyse key concepts and the typical forms and conventions used to convey meaning. Through understanding of the literacies of the contexts in which they are working, students learn to make choices about the appropriate language to present ideas and information effectively for different purposes and audiences.

δεκαετίες. Σύμφωνα με αυτήν την παράδοση, οι μαθητές έπρεπε να κατακτήσουν τα συγκεκριμένα κειμενικά είδη που παράγονται στα σχολικά πλαίσια, έτσι ώστε να έχουν μια επιτυχημένη σχολική πορεία. Με αυτόν τον τρόπο, όλα τα μαθήματα αντιμετωπίζονται ως γλωσσικά καθώς έχουν συγκεκριμένες γλωσσικές απαιτήσεις. Το σημερινό πρόγραμμα σπουδών της Βικτώριας, έχει εξελίξει αυτήν την αντίληψη έτσι ώστε να μην παραμένει μόνο στο στενό επίπεδο των κειμενικών ειδών, αλλά να προχωρά στην ανάλυση του συγκεκριμένου πλαισίου. Οι μαθητές, λοιπόν, θα πρέπει να αποκτήσουν την ικανότητα ανάλυσης του συγκεκριμένου, εντός των διδακτικών αντικειμένων αλλά και γενικότερα στο επίπεδο της επικοινωνίας, έτσι ώστε να κάνουν τις σωστές γλωσσικές επιλογές.

Οι ιδιαίτερες γλωσσικές επιλογές των αντικειμένων, τουλάχιστον στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, αφορούν κυρίως το λεξιλογικό επίπεδο και όχι το δομικό ή κειμενικό επίπεδο. Οι μαθητές διδάσκονται ρητά το απαραίτητο λεξιλόγιο για το κάθε πεδίο, όπως είναι οι τεχνικοί όροι, και αργότερα στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση προχωρούν και στην απόκτηση των δομικών και κειμενικών συμβάσεων που χαρακτηρίζουν κάθε αντικείμενο.

Το πεδίο της Επικοινωνίας δεν αφορά μόνο την ικανότητα ανάγνωσης του συγκεκριμένου αλλά σχετίζεται και με γενικότερες επικοινωνιακές δεξιότητες. Αναφέρεται, για παράδειγμα:

«χρησιμοποιούν την κατανόησή τους για τις συμβάσεις της επικοινωνίας ώστε να επικοινωνήσουν αποτελεσματικά με τους συμμαθητές τους και να απαντήσουν κατάλληλα όταν είναι μέρος ενός ακροατηρίου. Για παράδειγμα, περιμένουν την ολοκλήρωση της επικοινωνίας των άλλων πριν απαντήσουν²⁴»
(επίπεδο 4)

Όπως φαίνεται από το παραπάνω απόσπασμα, οι μαθητές αποκτούν γνώσεις σχετικά με τις συμβάσεις της επικοινωνίας, έτσι ώστε να μπορούν να συμμετέχουν αποτελεσματικά σε ποικίλα επικοινωνιακά συμβάντα.

²⁴ use their understanding of communication conventions to communicate effectively with peers and to respond appropriately when they are part of an audience; for example, by waiting for the communication of others to be completed before responding.

Επιπλέον, μια άλλη επικοινωνιακή δεξιότητα που αναπτύσσεται είναι η ικανότητα προφορικής παρουσίασης απέναντι σε ένα ακροατήριο. Οι μαθητές θα πρέπει να κατακτήσουν το κειμενικό είδος της προφορικής παρουσίασης έτσι ώστε να μπορούν να το πραγματώνουν στα διάφορα σχολικά επικοινωνιακά συγκείμενα. Αναφέρεται σχετικά:

«Οι μαθητές κάνουν περίληψη και οργανώνουν τις ιδέες και τις πληροφορίες, λογικά και ξεκάθαρα σε ένα εύρος παρουσιάσεων. Εντοπίζουν τα χαρακτηριστικά μιας αποτελεσματικής παρουσίασης και προσαρμόζουν στοιχεία στις δικές τους παρουσιάσεις που να τα αντικατοπτρίζουν.²⁵» (επίπεδο 4)

Η πραγμάτωση αυτού του κειμενικού είδους απαιτεί την επίγνωση όχι μόνο των ιδιαίτερων γλωσσικών στοιχείων (π.χ. δομική οργάνωση) μιας παρουσίασης αλλά και την ικανότητα χρήσης ποικίλων σημειωτικών πόρων, όπως είναι η στάση του σώματος, ο τόνος της φωνής και η χρήση των εικόνων. Το απόσπασμα που ακολουθεί είναι ενδεικτικό:

«Κατά τη διάρκεια επίσημων και ανεπίσημων παρουσιάσεων, οι μαθητές διερευνούν τη χρήση ενός εύρους λεκτικών και μη λεκτικών στρατηγικών για να ενδυναμώσουν τη σημασία και να εμπλέξουν το ακροατήριό τους. Για παράδειγμα, η φυσική θέση στο δωμάτιο και η χρήση των σκηνικών, της ενδυμασίας, του χιούμορ και της συμμετοχής του ακροατηρίου²⁶» (επίπεδο 3)

Η αναφορά σε μη λεκτικές στρατηγικές παραπέμπει στην έννοια της πολυτροπικότητας. Ο προφορικός λόγος μπορεί να είναι πολυτροπικός είτε επειδή περιλαμβάνει ποικίλα περικειμενικά στοιχεία (στάση του σώματος, τόνος της φωνής, χροιά κ. ά) είτε επειδή χρησιμοποιούνται ποικίλοι σημειωτικοί πόροι μαζί με τον προφορικό λόγο. Στις προφορικές παρουσιάσεις οι άλλοι σημειωτικοί πόροι που μπορούν να συμμετέχουν είναι ο γραπτός λόγος, οι εικόνες, η μουσική κ. ά.

²⁵ students summarise and organise ideas and information, logically and clearly in a range of presentations. They identify the features of an effective presentation and adapt elements of their own presentations to reflect them.

²⁶ During both formal and informal presentations, students explore the use of a range of verbal and non-verbal strategies, to enhance meaning and to engage their audience; for example, physical positioning in the room and use of props, costume, humour and audience participation.

Στο πλαίσιο της πολυτροπικής παραγωγής προφορικού λόγου, εμφανίζονται και οι νέες τεχνολογίες. Τα προγράμματα παρουσίασης αποτελούν βασικό υποστηρικτικό μέσο μιας προφορικής παρουσίασης καθώς επιτρέπουν την εισαγωγή ποικίλων σημειωτικών πόρων, όπως ο ήχος στο παρακάτω απόσπασμα:

«στις επίσημες παρουσιάσεις αρχίζουν να επιλέγουν τις κατάλληλες μορφές για το διαμοιρασμό της γνώσης και την επιρροή των άλλων. Για παράδειγμα, προσθέτουν ήχο σε λογισμικό παρουσιάσεων²⁷» (επίπεδο 4)

Οι νέες τεχνολογίες, και συγκεκριμένα τα λογισμικά παρουσιάσεων, αποτελούν ένα μέσο πρακτικής προφορικού γραμματισμού, καθώς είναι απαραίτητες για την πραγμάτωση των προφορικών παρουσιάσεων

Από την ανάλυση που προηγήθηκε, είναι φανερό πως η επικοινωνιακή ικανότητα αποτελεί και αυτή θεμελιακό στόχο όχι μόνο του γλωσσικού μαθήματος αλλά όλων των διδακτικών αντικειμένων και του σχολείου γενικότερα. Ο επικοινωνιακός γλωσσοδιδασκτικός λόγος έχει ιδιαίτερη ισχύ και εμφανίζεται είτε αναπλαισιωμένος στον κριτικό λόγο, είτε αυτόνομος στο πεδίο της Επικοινωνίας είτε σε συνδυασμό με το λόγο των πολυγραμματισμών, στην παραγωγή πολυτροπικών προφορικών κειμένων. Για τη σημασία της πολυτροπικότητας θα γίνει λόγος στο επόμενο υποκεφάλαιο.

3.5. Η μελέτη της πολυτροπικότητας

Σε ορισμένα σημεία του Π.Σ., όπως αναδείχθηκε και στα προηγούμενα υποκεφάλαια (3.2 και 3.4.), γίνεται αναφορά σε περισσότερους σημειωτικούς πόρους πέραν της γλώσσας. Στις γνώσεις για τη γλώσσα, γίνεται αναφορά και σε γνώσεις που αφορούν οπτικά κείμενα, όπως είναι η γωνία της κάμερας. Στο πεδίο της Επικοινωνίας, γίνεται αναφορά στη στάση του σώματος, το ντύσιμο του ομιλητή, τον τόνο της φωνής κ. ά.

²⁷ For formal presentations they begin to select appropriate forms for sharing knowledge and influencing others; for example, adding sound to presentation software.

Το γλωσσάρι που συνοδεύει το πεδίο των Αγγλικών, καθορίζει τα πολυτροπικά κείμενα ως εξής:

«Στα αγγλικά, οι τρόποι της γλώσσας είναι η ανάγνωση (συμπεριλαμβανομένης της θέασης), η γραφή (συμπεριλαμβανομένης της σύνθεσης ηλεκτρονικών κειμένων), η ομιλία και η ακρόαση. Τα πολυτροπικά κείμενα είναι εκείνα που συνδυάζουν, για παράδειγμα, έντυπο κείμενο, οπτικές εικόνες και προφορικό λόγο όπως σε μια ταινία ή σε μέσα παρουσίασης υπολογιστή²⁸»

Σε αυτό το απόσπασμα, οι λέξεις «θέαση» και «σύνθεση» έχουν μια ιδιαίτερη τοποθετημένη σημασία στα πλαίσια του λόγου των πολυγραμματισμών. Η «θέαση» αφορά στην ανάγνωση των οπτικών και πολυτροπικών κειμένων με τη χρήση των γνώσεων για τη σημείωση. Η «σύνθεση» αναφέρεται στον δημιουργικό συνδυασμό ποικίλων σημειωτικών πόρων (γλώσσα, εικόνα, ήχος κ.ά) με σκοπό την παραγωγή νοήματος σε κείμενα όπως είναι οι ταινίες ή οι προφορικές παρουσιάσεις. Η ικανότητα της σύνθεσης αρχίζει να αναπτύσσεται ήδη από τα πρώτα χρόνια της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (επίπεδο 2) και συνεχίζει να αναπτύσσεται σε όλα τα σχολικά έτη. Ενδεικτικά είναι τα παρακάτω αποσπάσματα:

«οι μαθητές γράφουν μικρά κείμενα τα οποία συμπεριλαμβάνουν μερικές συνδεδεμένες ιδέες σε αλληλουχία και, όπου είναι σχετικό, συνδυάζουν το γράψιμο με τη ζωγραφική ή τα γραφικά υπολογιστή²⁹» (επίπεδο 2)

«αναπτύσσουν την ικανότητα να συνδυάζουν λεκτικά και οπτικά στοιχεία σε κείμενα ώστε να μεταδώσουν ιδέες και πληροφορίες με τη χρήση, για παράδειγμα, λογισμικού παρουσίασης ή προτζέκτορα³⁰» (επίπεδο 4)

Από τα παραπάνω αποσπάσματα φαίνεται πως οι νέες τεχνολογίες αποτελούν το απαραίτητο εργαλείο έτσι ώστε να δημιουργηθούν τα πολυτροπικά κείμενα. Μέσα

²⁸ In English, the modes of language are reading (including viewing), writing (including composing electronic texts), speaking and listening. Multimodal texts are those that combine, for example, print text, visual images and spoken word as in film or computer presentation media.

²⁹ Students write short texts that include several related ideas in sequence, and, where relevant, combine writing with drawing or computer graphics.

³⁰ They build their capacity to combine verbal and visual elements in texts to communicate ideas and information by using, for example, presentation software or overheads.

στο Π.Σ., καθώς περιγράφεται το εύρος των κειμένων που μελετώνται, γίνεται λόγος και για ποικίλα ψηφιακά κείμενα. Για παράδειγμα αναφέρεται:

«Τα κείμενα που μελετώνται στα αγγλικά περιλαμβάνουν ένα εύρος γραπτών και προφορικών κειμένων, από το ανεπίσημο ως το επίσημο, σε έντυπη, ηλεκτρονική και πολυτροπική διαμόρφωση. (...) Τα κείμενα συμπεριλαμβάνουν και τις επικοινωνίες που συντίθεται ή μεταδίδονται μέσω των υπολογιστών ή άλλων τεχνολογικών εργαλείων.³¹»

«Κείμενα από τα μέσα: συμπεριλαμβάνουν προφορικές, έντυπες, γραφικές και ηλεκτρονικές επικοινωνίες με ένα δημόσιο κοινό. (...) Τα κείμενα από τα μέσα που μελετώνται στα Αγγλικά βρίσκονται σε εφημερίδες, περιοδικά, και στην τηλεόραση, βίντεο, ταινία, ραδιόφωνο, λογισμικό υπολογιστή και το διαδίκτυο³²»

Όπως φαίνεται από τα παραπάνω αποσπάσματα, αλλά και συνολικότερα από το γλωσσικό Π.Σ., τα ψηφιακά κείμενα αποτελούν αντικείμενο μελέτης του γλωσσικού μαθήματος. Οι ΤΠΕ αποτελούν το νέο μέσο πρακτικής γραμματισμού το οποίο έχει δημιουργήσει νέα κειμενικά είδη. Όμως, τουλάχιστον μέσα στο γλωσσικό Π.Σ., δεν εντοπίζονται αναφορές σχετικά με τα ιδιαίτερα κειμενικά χαρακτηριστικά των ψηφιακών κειμένων (π.χ. μπάρες, μενού, υπερκείμενο), πέρα από την αναφορά στην πολυτροπικότητα. Οι αναφορές αυτές γίνονται στο διαθεματικό πεδίο των ΤΠΕ (ICT domain), όπως θα αναδειχθεί στο κεφάλαιο 4.

3.6. Η γραφή ως διαδικασία

Μια ακόμη αντίληψη που φαίνεται να διαπερνά το γλωσσικό Π.Σ., είναι η αντίληψη της γραφής ως διαδικασίας. Οι μαθητές αποκτούν συγκεκριμένες «στρατηγικές συγγραφής», όπως αναφέρεται, έτσι ώστε να είναι σε θέση να παράγουν

³¹ Texts studied in English include a range of written and spoken texts, from informal to formal, in print, electronic and multimodal formats. Texts also include the communications composed on, or transmitted by, computers or other technological tools.

³² Media texts include spoken, print, graphic and electronic communications with a public audience. (...) The media texts studied in English are found in newspapers, magazines, and on television, video, film, radio, computer software and the Internet.

αποτελεσματικά κείμενα. Μάλιστα, η διαδικασία της παραγωγής λόγου δεν αφορά μόνο το γραπτό αλλά και τον προφορικό λόγο (βλ παρακάτω, τρίτο απόσπασμα).

Αναφέρεται, για παράδειγμα:

«μαθαίνουν στρατηγικές για τον προσχεδιασμό, τη σύνθεση, την αναθεώρηση και την επιμέλεια του γραψίματός τους³³» (επίπεδο 2)

«οι μαθητές κάνουν πιο συστηματική τη χρήση στρατηγικών για τη γραφή (κρατούν σημειώσεις, χρησιμοποιούν μοντέλα, προσχεδιάζουν, επιμελούνται και διορθώνουν)³⁴»

«πειραματίζονται με τα στοιχεία της προφορικής γλώσσας όπως ρυθμός, τόνος και προφορά για να εμπλουτίσουν το νόημα καθώς προσχεδιάζουν, κάνουν πρόβες και αναστοχάζονται σχετικά με τις παρουσιάσεις τους³⁵» (επίπεδο 4)

Η κοινωνική γλώσσα που χρησιμοποιείται στα παραπάνω αποσπάσματα (με υπογράμμιση) παραπέμπει άμεσα στο λόγο της γραφής ως διαδικασίας. Παρόμοια αποσπάσματα εντοπίζονται σε όλα τα σχολικά επίπεδα, έτσι ώστε να καθίσταται βασική η δεξιότητα αυτή.

Για την ανάπτυξη των στρατηγικών συγγραφής, οι νέες τεχνολογίες θεωρούνται απαραίτητες καθώς καθιστούν εύπλαστο το κείμενο και διευκολύνουν την επεξεργασία και τις πολλαπλές αλλαγές του. Για παράδειγμα, αναφέρεται:

«μαθαίνουν να χρησιμοποιούν ένα εύρος πηγών, συμπεριλαμβανομένων των τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας, για να αναθεωρήσουν κάποια γραπτή εργασία και να ελέγξουν την ορθογραφία³⁶» (επίπεδο 3)

«αρχίζουν να επεκτείνουν το λεξιλόγιό τους και να χρησιμοποιούν πηγές όπως τα λεξικά και λογισμικό ορθογράφου. Πειραματίζονται με έντυπες και ηλεκτρονικές επιλογές δημοσίευσης³⁷» (επίπεδο 2)

³³ They learn strategies for planning, composing, revising and editing their writing.

³⁴ Students become more systematic in their use of strategies for writing (including note-making, using models, planning, editing and proofreading)

³⁵ They experiment with spoken language features such as pace, pitch and pronunciation to enhance meaning as they plan, rehearse and reflect on their presentations

³⁶ They learn to use a range of resources, including information and communications technology, to revise written work and check spelling.

Στα παραπάνω αποσπάσματα, οι ΤΠΕ εμφανίζονται ως ένα περιβάλλον εργασίας το οποίο διευκολύνει την αναθεώρηση των κειμένων. Μάλιστα, τα εργαλεία που προσφέρει αυτό το περιβάλλον εργασίας, όπως είναι ο ορθογράφος, βοηθούν ακόμη περισσότερο στη βελτιστοποίηση ενός κειμένου. Επιπλέον, οι ΤΠΕ αποτελούν και μέσο δημοσίευσης ενός κειμένου, καθώς προσφέρουν τη δυνατότητα δημοσίευσης σε έναν ψηφιακό «χώρο». Φαίνεται, λοιπόν, πως οι νέες τεχνολογίες αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της διαδικασίας της γραφής, με τις τεχνικές δεξιότητες που απαιτούν να αναπτύσσονται από πολύ νωρίς, ήδη από το προπαρασκευαστικό έτος.

3.7. Η θέση της λογοτεχνίας

Το γλωσσικό μάθημα στην περίπτωση της Βικτώριας, εμπεριέχει και το διδακτικό αντικείμενο της λογοτεχνίας. Όμως, δεν δίνονται κάποιες συγκεκριμένες προσεγγίσεις διδασκαλίας για αυτό το αντικείμενο και τα αποσπάσματα που αφορούν συγκεκριμένα τη λογοτεχνία είναι ελάχιστα. Σύμφωνα με το γλωσσάρι του γλωσσικού Π.Σ., τα λογοτεχνικά κείμενα ορίζονται ως εξής:

«Η λογοτεχνία, η οποία είναι θεμελιακή στο γλωσσικό curriculum, χρησιμοποιεί τη γλώσσα για να αναπαραστήσει, να επαναδημιουργήσει, να διαμορφώσει και να διερευνήσει την ανθρώπινη εμπειρία. Τα λογοτεχνικά κείμενα μπορούν να βασίζονται στη φαντασία ή στην πραγματικότητα και περιλαμβάνουν γραπτό και προφορικό κείμενο. Παραδείγματα συμπεριλαμβάνουν εικονογραφημένα βιβλία, παραδοσιακές ιστορίες, ομιλίες, νουβέλες, μικρές ιστορίες, θεατρικά έργα, ποίηση, μεταφρασμένα έργα, μη έντυπα κείμενα και μη μυθιστορηματικά έργα όπως οι βιογραφίες. Μέσα από την ανάγνωση, τη γραφή, την ακρόαση και την ομιλία σχετικά με τη λογοτεχνία,

³⁷ They begin to expand their vocabulary and use resources such as dictionaries and spell-checking software. They experiment with written and electronic publishing options.

οι μαθητές διευρύνουν την κατανόηση του κόσμου και του εαυτού τους, και βλέπουν πώς διαμορφώνονται οι πολιτισμικές πεποιθήσεις και αξίες³⁸»

Παρότι αναφέρεται πως η λογοτεχνία είναι θεμελιακή στο γλωσσικό μάθημα, κάτι τέτοιο τελικά δεν αναδεικνύεται μέσα στο Π.Σ. Μέσα στα ελάχιστα αποσπάσματα που μπορούν να εντοπιστούν αναφορικά με τα λογοτεχνικά κείμενα, φαίνεται πως η προσέγγιση που ακολουθείται είναι παρόμοια με τα υπόλοιπα μη λογοτεχνικά κείμενα. Το παρακάτω απόσπασμα είναι χαρακτηριστικό:

«μαθαίνουν πώς να αναγνωρίζουν ότι τα κείμενα κατασκευάζονται από τους συγγραφείς και διαχωρίζουν μεταξύ των κειμένων που αναπαριστούν πραγματική και φανταστική εμπειρία. Μέσα από τη συζήτηση στην τάξη, λαμβάνουν υπόψη τις απόψεις και τις οπτικές των άλλων και γνωρίζουν ότι υπάρχουν διαφορετικές ερμηνείες των κειμένων. Αρχίζουν να συνδέουν τα θέματα και τις ιδέες στα κείμενα με τις δικές τους γνώσεις και εμπειρίες³⁹»
(επίπεδο 2)

Η διερεύνηση των ποικίλων ερμηνειών, των οπτικών των αναγνωστών και του τρόπου με τον οποίο κατασκευάζονται οι λογοτεχνικοί κόσμοι, παραπέμπουν σε μια κριτική προσέγγιση των κειμένων.

Παράλληλα, εντοπίζονται και στοιχεία που αφορούν συγκεκριμένες γνώσεις για τα λογοτεχνικά κείμενα, όπως είναι η μελέτη των καλολογικών στοιχείων αλλά και της πλοκής και των χαρακτήρων ενός λογοτεχνικού κειμένου:

«αναλύουν την εικονοποιία, την αναπαράσταση των χαρακτήρων, το διάλογο, την οπτική γωνία, την πλοκή και την τοποθεσία⁴⁰» (επίπεδο 4)

³⁸ Literature, which is fundamental to the English curriculum, uses language to represent, re-create, shape and explore human experience. Literary texts can be based on fiction or fact and includes written and spoken texts. Examples include picture storybooks, traditional stories, speeches, novels, short stories, plays, poetry, translated works, non-print texts and non-fiction works such as biographies. Through reading, writing, listening to and talking about literature, students extend their understanding of the world and of themselves, and they see how cultural beliefs and values are formed.

³⁹ they learn to recognise that texts are constructed by authors, and distinguish between texts that represent real and imaginary experience. Through class discussions they consider the opinions and viewpoints of others and become aware that there are different interpretations of texts. They begin to connect the themes and ideas in texts to their own knowledge and experience.

⁴⁰ They analyse imagery, characterisation, dialogue, point of view, plot and setting.

«εξάγουν συμπεράσματα από φανταστικά κείμενα σχετικά με την πλοκή και την τοποθεσία και σχετικά με τις ποιότητες, τα κίνητρα και τις πράξεις των χαρακτήρων⁴¹» (επίπεδο 3)

Οι μαθητές, λοιπόν, μελετούν τα λογοτεχνικά κείμενα με κριτική σκοπιά καθώς αποκτούν συγκεκριμένες γνώσεις για τα λογοτεχνικά κείμενα. Ο στόχος αυτής της μελέτης είναι να *«επιτρέψει στους μαθητές να επεκτείνουν την κατανόηση του κόσμου και του εαυτού τους⁴²»*. Ουσιαστικά, λοιπόν, η λογοτεχνία είναι ένα μέσο πρόσβασης στον κόσμο έτσι ώστε να διευρύνεται η εμπειρία των παιδιών.

Στην περίπτωση της Βικτώριας δεν παρατηρείται κάποια ρητή σχέση μεταξύ της λογοτεχνίας και των νέων τεχνολογιών, καθώς δεν γίνεται λόγος για ψηφιακή λογοτεχνία ούτε κάποια αναφορά σχετικά με τη χρήση των ΤΠΕ στη μελέτη των λογοτεχνικών κειμένων. Ο μόνος συσχετισμός που μπορεί να γίνει είναι η αντιμετώπιση των ταινιών ως λογοτεχνικών κειμένων, γεγονός που σχετίζεται και με το λόγο των πολυγραμματισμών που είδαμε παραπάνω (κεφ. 3.5).

3.8. Γνώσεις, αξίες και πεποιθήσεις απέναντι στον κόσμο

Στο γλωσσικό μάθημα, εκτός από τις γνώσεις για τη γλώσσα που μεταφέρονται και τις δεξιότητες γραμματισμού που αναπτύσσονται, μεταφέρονται και ορισμένες γνώσεις για τον κόσμο. Πολλές φορές, μάλιστα, στα Π.Σ. προτείνεται και συγκεκριμένη θεματολογία που θα πρέπει να πραγματευτεί το γλωσσικό μάθημα. Στην περίπτωση του Π.Σ. της Βικτώριας, δεν προτείνονται συγκεκριμένα θέματα που θα πρέπει να καλυφθούν στο γλωσσικό μάθημα. Αντίθετα, ο εκπαιδευτικός είναι υπεύθυνος για την επιλογή των θεμάτων, ανάλογα με τα ενδιαφέροντα των μαθητών και την επικαιρότητα. Η μόνη επισήμανση που γίνεται αφορά την οικειότητα των θεμάτων. Έτσι, στα πρώτα σχολικά χρόνια η θεματολογία θα πρέπει να σχετίζεται με

⁴¹ They make inferences from imaginative texts about plot and setting and about characters' qualities, motives and actions.

⁴² (...) enabling students to extend their understandings of the world and of themselves.

την άμεση εμπειρία των παιδιών ενώ στη συνέχεια με όλο και λιγότερο οικεία θέματα.

Παρότι στο γλωσσικό μάθημα δεν δίνεται συγκεκριμένη θεματική κατεύθυνση, σε διαθεματικό επίπεδο εμφανίζονται ορισμένα θέματα, όπως είναι ο σχεδιασμός και η τεχνολογία στο νήμα της διαθεματικής μάθησης και η αγωγή υγείας και η αγωγή του πολίτη στο νήμα της φυσικής, προσωπικής και κοινωνικής μάθησης. Οι γνώσεις αυτές αναπτύσσονται σε όλα τα διδακτικά αντικείμενα στο σύνολο του σχολείου, και όχι αποκλειστικά στο γλωσσικό μάθημα.

Επιπλέον, φαίνεται πως όλο το curriculum έχει δημιουργηθεί ακολουθώντας συγκεκριμένες στάσεις και πεποιθήσεις απέναντι στον κόσμο. Η κύρια προσέγγιση του curriculum αντιμετωπίζει το σημερινό κόσμο ως ένα πεδίο αλλαγών, τις οποίες θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη ένα Π.Σ. ώστε να είναι επιτυχημένο. Δίνεται έμφαση στον παγκοσμιοποιημένο κόσμο και στην οικονομία της γνώσης. Το παρακάτω απόσπασμα παρουσιάζει συνοπτικά την αντίληψη αυτή για τον κόσμο:

«Το VELS προτείνει πως οι μαθητές πρέπει να αναπτύξουν ένα σύνολο γνώσεων, δεξιοτήτων και συμπεριφορών το οποίο θα τους προετοιμάζει για την επιτυχία σε έναν κόσμο που είναι περίπλοκος, αλλάζει συνέχεια, είναι πλούσιος στις τεχνολογίες της πληροφορίας και των επικοινωνιών, απαιτεί γνώση και κατανόηση υψηλής τάξεως και είναι ολοένα και περισσότερο παγκόσμιος στην προοπτική και τις επιρροές του⁴³»

Οι αλλαγές του σημερινού κόσμου αφορούν σε μεγάλο βαθμό την μετακίνηση από το τοπικό στο παγκόσμιο επίπεδο, γεγονός που τονίζεται ιδιαίτερα σε όλα τα κείμενα με τη συνεχή αναφορά στον παγκόσμιο κόσμο (global world) και στην παγκόσμια κοινότητα (global community). Επιπλέον, σημαντική αλλαγή είναι και η ανάπτυξη της οικονομίας της γνώσης (knowledge based economy), καθώς οι γνώσεις αποκτούν μια ιδιαίτερη κεφαλαιακή αξία σε αυτό το πλαίσιο. Τέλος, οι νέες

⁴³ The Victorian Essential Learning Standards propose that students need to develop a set of knowledge, skills and behaviours which will prepare them for success in a world which is complex, rapidly changing, rich in information and communications technology, demanding high-order knowledge and understanding and increasingly global in its outlook and influences.

τεχνολογίες εμφανίζονται και αυτές ως ένα μέρος του σημερινού κόσμου που αλλάζει, καθώς επιφέρουν αλλαγές στον τρόπο μάθησης των παιδιών και απαιτούν νέες δεξιότητες.

Το σχολείο θα πρέπει να δημιουργεί πολίτες που θα μπορούν να ανταπεξέρχονται στις απαιτήσεις αυτού του κόσμου αλλά, παράλληλα, θα μπορούν να δημιουργήσουν και έναν βιώσιμο μελλοντικό κόσμο. Μάλιστα, μέσα στο Π.Σ. περιγράφεται ο μελλοντικός πολίτης-στόχος, σε ειδικό υποκεφάλαιο με τίτλο «χτίζοντας το μέλλον». Το παρακάτω απόσπασμα είναι από αυτό το κεφάλαιο:

«Για την επιτυχία σε αυτόν τον κόσμο, όλοι οι μαθητές πρέπει να αναπτύξουν τις δυνατότητες να:

- Διαχειρίζονται τους εαυτούς τους ως άτομα και σε σχέση με άλλους
- Να κατανοούν τον κόσμο στον οποίο μένουν
- Να δρουν αποτελεσματικά σε αυτόν τον κόσμο

Οι μαθητές θα πρέπει να δημιουργήσουν ένα μέλλον το οποίο:

- Είναι βιώσιμο: κατανοώντας τον τρόπο με τον οποίο αλληλεπιδρούν τα κοινωνικά, οικονομικά και περιβαλλοντικά συστήματα και πώς μπορούν να τα διαχειρίζονται
- Είναι καινοτόμο: αναπτύσσοντας τις δεξιότητες να λύνουν νέα προβλήματα με τη χρήση ενός εύρους διαφορετικών προσεγγίσεων για τη δημιουργία μοναδικών λύσεων
- Χτίζει γερές κοινωνίες: χτίζοντας κοινούς σκοπούς και αξίες και προωθώντας την αμοιβαία ευθύνη και εμπιστοσύνη σε μια ποικιλόμορφη κοινωνικοπολιτισμικά κοινωνία⁴⁴.»

⁴⁴ To succeed in that world, all students need to develop the capacities to:

- manage themselves as individuals and in relation to others
- understand the world in which they live; and
- act effectively in that world.

Students will need to create a future which:

Is sustainable – developing an understanding of the interaction between social, economic and environmental systems and how to manage them.

Is innovative – developing the skills to solve new problems using a range of different approaches to create unique solutions.

Φαίνεται, λοιπόν, πως το curriculum της Βικτώριας έχει σαφείς στόχους για τον κόσμο που θέλει να δημιουργήσει έτσι ώστε να υπάρχουν οι κατάλληλες συνθήκες ανάπτυξης της χώρας. Οι μελλοντικοί πολίτες, όπως θα διαμορφωθούν μέσα από την εκπαίδευση, θα μπορούν να δρουν αποτελεσματικά σε αυτόν τον κόσμο, είτε σε ατομικό είτε σε συλλογικό επίπεδο, και να συμμετέχουν στη δημιουργία μιας «βιώσιμης, καινοτόμου και γερής» κοινωνίας.

Ειδικότερα με το ζήτημα του πολίτη του μέλλοντος και γενικότερα με την ιδιότητα του πολίτη ασχολείται το πεδίο της «αγωγής του πολίτη και της ιδιότητας του πολίτη» το οποίο βρίσκεται στο νήμα της «φυσικής, προσωπικής και κοινωνικής μάθησης». Καθώς η ιδιότητα του πολίτη αναπτύσσεται μέσα σε όλα τα διδακτικά αντικείμενα, φαίνεται πως δίνεται έμφαση σε αυτήν και ιδιαίτερα στις δράσεις που θα μπορούν να αναλαμβάνουν οι πολίτες. Στην παρούσα εργασία δεν θα μελετηθεί περαιτέρω η ικανότητα του πολίτη, καθώς δεν εντάσσεται στο περιεχόμενο του γλωσσικού μαθήματος.

Builds strong communities – by building common purposes and values and by promoting mutual responsibility and trust in a diverse socio-cultural community

4. Το διαθεματικό πεδίο των ΤΠΕ

Στο παρόν κεφάλαιο θα παρουσιαστεί ο ρόλος των νέων τεχνολογιών συνολικά στα σχολεία της Βικτώριας, όπως διαφαίνεται μέσα από το πεδίο των ΤΠΕ. Όπως αναφέρθηκε και στην παρουσίαση του curriculum (κεφ. 2), οι νέες τεχνολογίες εμφανίζονται ως ένα διαθεματικό πεδίο το οποίο θα πρέπει να πραγματώνεται μέσα σε όλα τα διδακτικά αντικείμενα. Στη συνέχεια, θα αναδειχθεί ο τρόπος με τον οποίο προτείνεται να χρησιμοποιούνται οι ΤΠΕ καθώς και το είδος του γραμματισμού που αναπτύσσεται.

Στο πεδίο των ΤΠΕ, οι νέες τεχνολογίες ορίζονται ως «*το υλικό (hardware) και το λογισμικό (software) που επιτρέπει στα δεδομένα να επεξεργάζονται ψηφιακά, να αποθηκεύονται και να μεταδίδονται. Οι ΤΠΕ μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην πρόσβαση, επεξεργασία, διαχείριση και παρουσίαση πληροφοριών, για τη μοντελοποίηση και τον έλεγχο γεγονότων, για την κατασκευή νέας κατανόησης, και για την επικοινωνία με άλλους⁴⁵*». Πιο συγκεκριμένα, το υλικό συμπεριλαμβάνει αντικείμενα όπως υπολογιστές, εκτυπωτές, ψηφιακές κάμερες, διαδραστικούς πίνακες, κινητά τηλέφωνα, ρομπότ. Το λογισμικό περιλαμβάνει εφαρμογές όπως: επεξεργαστές κειμένων, λογιστικά φύλλα, συγγραφή ιστοσελίδων (web authoring), δημιουργία πολυμέσων (multimedia authoring), δημιουργός ταινιών/κινουμένων σχεδίων (movie maker/animations), βάσεις δεδομένων, περιηγητές διαδικτύου (internet browsers), επεξεργαστής εικόνων (image editor) και οργανωτή με διαγράμματα (graphic organizer).

Ο γενικότερος στόχος της χρήσης των ΤΠΕ σε διαθεματικό πλαίσιο, σύμφωνα πάντα με το Π.Σ., είναι «*η αλλαγή της μάθησης και ο εμπλουτισμός του μαθησιακού*

⁴⁵ Information and communications technology (ICT) is the hardware and software that enables data to be digitally processed, stored and communicated. ICT can be used to access, process, manage and present information; model and control events; construct new understanding; and communicate with others.

περιβάλλοντος⁴⁶». Επομένως, η χρήση των ΤΠΕ συσχετίζεται με μαθησιακούς και γνωσιακούς στόχους, και όχι με τεχνικές δεξιότητες. Μάλιστα, η «αλλαγή της μάθησης» αποτελεί καινοτόμο στοιχείο του βικτωριανού Π.Σ. και επέρχεται μέσα από την παρακολούθηση και μετάλλαξη των στρατηγικών σκέψης, όπως θα φανεί στο επόμενο υποκεφάλαιο (4.1).

Στη συνέχεια, θα παρουσιαστεί το περιεχόμενο κάθε διάστασης (dimension) του πεδίου των ΤΠΕ, ξεκινώντας με την οπτικοποίηση της σκέψης, στη συνέχεια με τη χρήση των ΤΠΕ για δημιουργία και, τέλος, με τις ΤΠΕ για επικοινωνία. Σημειώνεται πως δεν θα παρουσιαστούν οι πιο τεχνικές πλευρές του μαθήματος που αφορούν τη χρήση εξειδικευμένων λογισμικών, όπως τα λογισμικά εξομοίωσης μοντέλων και ρομποτικής. Τέλος, στο κεφάλαιο 4.4. θα παρουσιαστούν ορισμένα περιβάλλοντα που παρέχονται στα σχολεία της Βικτώριας από το υπουργείο εκπαίδευσης.

4.1. Οι ΤΠΕ για οπτικοποίηση της σκέψης

Οι μαθητές, στα πλαίσια όλων των διδακτικών αντικειμένων, θα πρέπει να χρησιμοποιούν ορισμένα εργαλεία υπολογιστή, τα οποία έχουν ως στόχο να απεικονίσουν τις στρατηγικές σκέψης. Τέτοιου είδους λογισμικά είναι οι εννοιολογικοί χάρτες (concept maps) και οι οργανωτές με διαγράμματα (graphic organizers). Τα λογισμικά αυτά βοηθούν τους μαθητές να συνδέουν σύμβολα (λέξεις, σχήματα, εικόνες) με τέτοιο τρόπο ώστε να δημιουργείται μια οπτική αναπαράσταση των σκέψεών τους, των ιδεών τους, των μοτίβων και των σχέσεων που έχουν σχηματίσει μέσα στο μυαλό τους. Έτσι, χρησιμοποιώντας αυτά τα λογισμικά, οι μαθητές μπορούν «να διασαφηνίσουν τις σκέψεις, να εντοπίσουν μοτίβα και να

⁴⁶ to transform their learning and to enrich their learning environment.

διαμορφώσουν συσχετισμούς⁴⁷» καθώς αυτά «βοηθούν στην αλληλουχία και στον εντοπισμό σχέσεων μεταξύ ιδεών, γεγονότων και εννοιών⁴⁸» (επίπεδο 3).

Παρότι μέσα στο Π.Σ. των ΤΠΕ δεν γίνεται κάποια συγκεκριμένη αναφορά στη χρήση αυτών των λογισμικών στο γλωσσικό μάθημα, μπορεί να εννοηθεί πως χρησιμοποιούνται ως ένα μέσο δημιουργίας σχεδιαγραμμάτων για τα κείμενα που πρόκειται να παραχθούν. Οι μαθητές οργανώνουν τις ιδέες τους με τη βοήθεια του λογισμικού, τις συνδέουν με διάφορους τρόπους (π.χ. λογική αλληλουχία, σχέση αιτίου-αποτελέσματος) και στη συνέχεια προχωρούν στη διαμόρφωση των κειμένων τους.

Στην περίπτωση αυτή, οι νέες τεχνολογίες έχουν διπλό ρόλο. Από τη μια αποτελούν ένα βοηθητικό εργαλείο κατά το προοργανωτικό στάδιο συγγραφής. Από την άλλη, αποτελούν ένα εργαλείο μάθησης καθώς βοηθούν στη διαμόρφωση της οργανωτικής σκέψης και στην εις βάθος σύνδεση των ιδεών, των γεγονότων και των εννοιών. Στόχος είναι η μεταλλαγή της ίδιας της μάθησης, καθώς οι μαθητές θα μπορούν να μεταλλάξουν την οργάνωση των ιδεών τους και, τελικώς, τον τρόπο σκέψης τους.

4.2. ΤΠΕ για δημιουργία

Όπως διαφάνηκε και στην ανάλυση του γλωσσικού μαθήματος, οι νέες τεχνολογίες, και ιδιαίτερα τα λογισμικά επεξεργασίας κειμένου, χρησιμοποιούνται ως ένα περιβάλλον εργασίας το οποίο διευκολύνει τη συνεχή αναδιαμόρφωση των κειμένων. Στο πεδίο των ΤΠΕ, φαίνεται πως δίνεται έμφαση σε αυτήν την πλευρά των νέων τεχνολογιών. Αναφέρεται συνεχώς πως σε όλα τα διδακτικά αντικείμενα οι μαθητές θα πρέπει να χρησιμοποιούν ένα εύρος λογισμικών ώστε να δημιουργήσουν ποικίλα πληροφοριακά προϊόντα. Τα παρακάτω αποσπάσματα είναι ενδεικτικά:

⁴⁷ to clarify thoughts, and to identify patterns and form relationships

⁴⁸ They also use simple graphic organisers such as concept maps and sequence charts to provide a framework for visualising thinking. In particular they use tools that assist in sequencing, and in identifying relationships between, ideas, facts and concepts.

«Ατομικά, οι μαθητές μαθαίνουν να επεξεργάζονται δεδομένα στη μορφή κειμένου, εικόνων και ήχου για να δημιουργήσουν προσχεδιασμένα πληροφοριακά προϊόντα, όπως προσκλήσεις, μικρές ιστορίες, αρχεία παρουσιάσεων (για παράδειγμα, ένα αρχείο Microsoft PowerPoint), κινούμενα σχέδια (animations) και σελίδα τίτλου για βιβλία⁴⁹» (επίπεδο 3)

«Χρησιμοποιούν ένα εύρος δεξιοτήτων, διαδικασιών, εξοπλισμού και λειτουργιών για να επεξεργαστούν τύπους δεδομένων και να παραγάγουν ακριβή και κατάλληλα διαμορφωμένα προϊόντα που θα ταιριάζουν σε διαφορετικούς σκοπούς και κοινά⁵⁰» (επίπεδο 4)

Στα παραπάνω αποσπάσματα είναι εμφανές πως χρησιμοποιείται η κοινωνική γλώσσα της πληροφορικής. Οι λέξεις «δεδομένα» και «τύπους δεδομένων» ουσιαστικά αναφέρονται στους διάφορους τρόπους σημείωσης, όπως είναι η γλώσσα (κείμενο), η μουσική και η εικόνα. Αντίστοιχα, το ονοματικό σύνολο «πληροφοριακά προϊόντα» αναφέρεται στα διάφορα κείμενα που παράγονται μέσω των υπολογιστών. Η χρήση της κοινωνικής γλώσσας της πληροφορικής εστιάζει περισσότερο στα τεχνικά χαρακτηριστικά των κειμένων (δεδομένα) καθώς και στο σκοπό των κειμένων (πληροφορία). Επιπλέον, η χρήση αυτής της γλώσσας στοχεύει και στη διαφοροποίηση μεταξύ του πεδίου των ΤΠΕ και των άλλων πεδίων ώστε να μη συγχέονται.

Τα διάφορα «πληροφοριακά προϊόντα» που παράγονται εντάσσονται πάντα στα πλαίσια του κοινού και του σκοπού που στοχεύουν, όπως φαίνεται στο παραπάνω απόσπασμα. Η σύνδεση αυτή μας παραπέμπει στο γλωσσικό μάθημα και στην παραγωγή κειμένων πάντα στα πλαίσια της επικοινωνιακής περίστασης.

Επιπλέον, φαίνεται να αναγνωρίζεται και η ιδιαίτερη κειμενική σύσταση αυτών των προϊόντων. Αναφέρεται, για παράδειγμα:

⁴⁹ Individually, students learn to process data in the form of text, images and sound to create planned information products, such as invitations, short stories, presentation files (for example, a Microsoft PowerPoint file), animations and title pages for books

⁵⁰ use a range of skills, procedures, equipment and functions to process different data types and produce accurate and suitably formatted products to suit different purposes and audiences.

«Οι μαθητές συγκρίνουν τους σκοπούς και τις δομές της πληροφορίας όπως παρουσιάζονται σε διαφορετικά μέσα, όπως στο έντυπο, στην οθόνη ή ως μια ενέργεια⁵¹» (επίπεδο 3)

Ως δομές της πληροφορίας, σύμφωνα με το γλωσσάρι που συνοδεύει το Π.Σ. των ΤΠΕ νοείται το *«πώς τοποθετούνται τα μέρη της πληροφορίας (για παράδειγμα, με λεπτομέρειες ή περιληπτικά, ή παρουσιάζονται σε μπλοκ κειμένου με υπερσυνδέσμους σε εξωτερικά αρχεία)⁵²»* Ουσιαστικά, τα «μέρη της πληροφορίας» μπορούν να μεταφραστούν σε μέρη του κειμενικού είδους που παράγεται. Παρότι γίνεται αναφορά σε γλωσσικά στοιχεία (π.χ. κείμενο), στο Π.Σ. εξακολουθεί να χρησιμοποιείται η κοινωνική γλώσσα της πληροφορικής.

Οι νέες τεχνολογίες, λοιπόν, χρησιμοποιούνται ως ένα περιβάλλον επεξεργασίας των διαφόρων δεδομένων. Οι μαθητές επεξεργάζονται κείμενα, τα βελτιστοποιούν και τα δημοσιεύουν, με τη βοήθεια των ΤΠΕ. Αναφέρεται, για παράδειγμα:

«Οι μαθητές διερευνούν νέες λειτουργίες των λογισμικών οι οποίες προωθούν την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητα. Για παράδειγμα, οι μαθητές χρησιμοποιούν τη λειτουργία «βρες και αντικατέστησε» για να εντοπίσουν και να αλλάξουν επαναλαμβανόμενες λέξεις ή διαμορφώσεις (αποδοτικότητα) και χρησιμοποιούν όρια για να διαχωρίσουν διαφορετικά σύνολα πληροφοριών (αποτελεσματικότητα)⁵³» (επίπεδο 4)

«Οι μαθητές αρχίζουν να χρησιμοποιούν μη αυτόματες (για παράδειγμα, διόρθωση) και ηλεκτρονικές (για παράδειγμα, ορθογράφος) τεχνικές για να

⁵¹ Students compare the purposes and structures of information presented in different media, such as print, on-screen, or as an action;

⁵² How parts of information are arranged (for example, detailed or summarised, or presented in blocks of text with hyperlinks to external files).

⁵³ Students explore new software functions that promote efficiency and effectiveness. For example, students use the 'find and replace' function to locate and change repeated words or formats (efficiency) and they use borders to separate different sets of information (effectiveness).

εντοπίζουν τυπογραφικά λάθη και να κάνουν τις κατάλληλες διορθώσεις⁵⁴»
(επίπεδο 3)

Η χρήση των ΤΠΕ ως ένα περιβάλλον εργασίας που ευνοεί την επεξεργασία των κειμένων εμφανίστηκε και στο γλωσσικό Π.Σ. στα πλαίσια του λόγου της γραφής ως διαδικασία. Με την αναφορά σε αυτή τη δεξιότητα και στο πεδίο των ΤΠΕ δίνεται έμφαση στη χρήση αυτών των λογισμικών έτσι ώστε η παραγωγή κειμένων να αποτελεί μια διαδικασία σε όλα τα διδακτικά αντικείμενα.

Μια άλλη χρήση των νέων τεχνολογιών που προτείνεται από τη διάσταση της δημιουργίας είναι η χρήση τους ως ένα μέσο για την καταγραφή της προόδου των μαθητών. Οι μαθητές θα πρέπει να κρατούν πολλαπλά αρχεία από τις δουλειές τους, έτσι ώστε να φαίνεται η πρόοδος που έχουν κάνει. Επίσης, θα πρέπει να είναι σε θέση να επιδεικνύουν την πορεία της μάθησής τους όποτε τους ζητηθεί. Αναφέρεται χαρακτηριστικά:

«Αναπτύσσουν και διατηρούν μια ψηφιακή τράπεζα αποδείξεων (για παράδειγμα, έναν ηλεκτρονικό φάκελο) η οποία αναδεικνύει τη μάθησή τους. Αυτό απαιτεί από τους μαθητές την αξιολόγηση, επιλογή και οργάνωση αρχείων που επιδεικνύουν τη μάθησή τους καθώς και ότι τα αρχεία είναι ενημερωμένα και δομημένα με μεθοδευμένο τρόπο⁵⁵» (επίπεδο 4)

Μια τέτοια χρήση των ΤΠΕ αποδίδει έναν ιδιαίτερα ενεργό ρόλο στους μαθητές καθώς θα πρέπει να έχουν επίγνωση της μάθησής τους και να την επιδεικνύουν με τον κατάλληλο τρόπο. Το στοιχείο αυτό είναι κεντρικό στο curriculum της Βικτώριας και θα αναδειχθεί περαιτέρω στην ενδεικτική διδασκαλία (βλ. κεφάλαιο 5. 1).

4.3. ΤΠΕ για επικοινωνία

⁵⁴ Students begin to use manual (for example, proofreading) and electronic (for example, spellchecker) techniques to identify typographical errors and make appropriate corrections.

⁵⁵ They develop and maintain a digital bank of evidence (for example, an electronic portfolio), that demonstrates their learning. This requires students evaluating, selecting and organising files that showcase their learning and that are up-to-date and structured in an orderly way.

Αυτή η διάσταση εστιάζει στη χρήση των τεχνολογιών για το διαμοιρασμό ιδεών, απόψεων και γνώσεων. Τα σημερινά εργαλεία επικοινωνίας περιλαμβάνουν: μηνύματα κειμένου, ιστολόγια, φόρουμ, ιστοσελίδες συζήτησης (chat sites), wikis κ. ά. Οι μαθητές θα πρέπει να αποκτήσουν τις απαραίτητες δεξιότητες χρήσης αυτών των εργαλείων έτσι ώστε να επικοινωνούν ψηφιακά. Αναφέρεται, για παράδειγμα:

«Οι μαθητές (...) χρησιμοποιούν τις ΤΠΕ για να μεταδώσουν τη γνώση μέσα από την ανταλλαγή email με άλλους⁵⁶» (επίπεδο 3)

«οι μαθητές αρχίζουν να δουλεύουν σε ένα παγκόσμιο συνεργατικό περιβάλλον⁵⁷» (επίπεδο 4)

«ανεβάζουν τη δουλειά τους σε ένα προστατευμένο δημόσιο διαδικτυακό χώρο⁵⁸» (επίπεδο 4)

Ουσιαστικά, η χρήση των ΤΠΕ ως μέσων επικοινωνίας μέσα στο σχολείο συνεισφέρει στην επέκταση του σχολικού χωροχρόνου. Ο ψηφιακός χώρος αποτελεί ένα παράλληλο περιβάλλον στο οποίο κινούνται οι μαθητές έτσι ώστε να επικοινωνήσουν μεταξύ τους αλλά και με τον εξωσχολικό κόσμο. Επιπλέον, ο χώρος αυτός αποτελεί μέρος δημοσίευσης της δουλειάς που έχουν κάνει στο σχολείο, έτσι ώστε να υπάρχει σύνδεση με τον πραγματικό εξωσχολικό κόσμο. Μάλιστα, η αναφορά σε «παγκόσμιο πλαίσιο» σε ένα από τα παραπάνω αποσπάσματα, αναδεικνύει το διαδίκτυο ως το μέσο που επιτρέπει στους μαθητές όχι απλά να βγουν έξω από τους τοίχους του σχολείου αλλά και να κινηθούν σε ένα ευρύτερο παγκόσμιο πλαίσιο.

Στην ίδια διάσταση των ΤΠΕ, γίνεται λόγος και για τις απαραίτητες δεξιότητες που θα πρέπει να αναπτύξουν οι μαθητές σχετικά με την συλλογή πληροφοριών στο διαδίκτυο. Αναφέρεται:

«όταν αναζητούν νέες πληροφορίες σε θέματα σημασίας ή ενδιαφέροντος σε όλες τις περιοχές του curriculum, οι μαθητές εφαρμόζουν ένα σύνολο

⁵⁶ Students continue to develop their skills in using ICT to communicate knowledge by exchanging email messages with others

⁵⁷ Students begin to work in a collaborative global environment

⁵⁸ They successfully upload their work to a protected public online space

διαδικασιών (όπως απλές λέξεις κλειδιά) για τον εντοπισμό της πληροφορίας στο Intranet και στο διαδίκτυο, και καθορίζουν την αξία αυτών των διαδικασιών με την ανάπτυξη και εφαρμογή απλών κριτηρίων (για παράδειγμα, λαμβάνουν υπόψη την ηλικία του ακροατηρίου-στόχου)⁵⁹» (επίπεδο 3)

«Εφαρμογή κριτηρίων για την αξιολόγηση της ακεραιότητας της πληροφορίας, όπως η αξιοπιστία του web host και η ακρίβεια της πληροφορίας⁶⁰» (επίπεδο 4)

Η ικανότητα αξιολόγησης των ηλεκτρονικών πηγών, και ιδιαίτερα των πληροφοριών που εντοπίζονται στο διαδίκτυο, αποτελεί μια σημαντική δεξιότητα νέου γραμματισμού. Οι μαθητές θα πρέπει να είναι σε θέση να εντοπίζουν την αξιόπιστη αλλά και χρήσιμη πληροφορία μέσα στο πλήθος πληροφοριών που προσφέρει το διαδίκτυο. Η δεξιότητα αυτή αποτελεί μέρος του κριτικού γραμματισμού που αναπτύσσουν στο γλωσσικό μάθημα, καθώς μαθαίνουν να χρησιμοποιούν συγκεκριμένα κριτήρια ώστε να χειριστούν μια ιστοσελίδα. Παρότι η κριτική αξιολόγηση πληροφοριών αποτελεί στοιχείο γλωσσικού γραμματισμού, περιγράφεται στο πεδίο των ΤΠΕ ώστε να αναδειχθεί η σημασία που έχει αυτή η δεξιότητα σε όλα τα διδακτικά αντικείμενα και όχι μόνο στο γλωσσικό.

4.4. Ιδιαίτερα εργαλεία ΤΠΕ που παρέχονται στα σχολεία της Βικτώριας

Σύμφωνα με το «Literacy and Numeracy Statement» υπάρχουν ποικίλες τεχνολογικές πηγές οι οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν στη διδασκαλία. Στη συνέχεια παρουσιάζονται οι κυριότερες από αυτές.

⁵⁹ When seeking new information on topics of importance or interest in all areas of the curriculum, students apply a set of procedures (such as simple key words) for locating information on the intranet and the Internet, and they determine the value of these resources by developing and applying simple criteria (for example, considering the age of the intended audience).

⁶⁰ This involves applying criteria for assessing the integrity of information, such as the reliability of the web host and the accuracy of the information

→ Το **Ultranet**⁶¹: Πρόκειται για ένα νέο εργαλείο καθώς διατίθεται στα σχολεία από τα τέλη του 2010. Είναι ένα διαδικτυακό σύστημα που, όπως λέγεται στην ιστοσελίδα του περιβάλλοντος, «θα πάει τα δημόσια σχολεία της Βικτώρια στο μαθησιακό περιβάλλον του μέλλοντος». Πρόκειται για ένα πλήρες περιβάλλον το οποίο προσφέρει έναν ασφαλή χώρο σε μαθητές, εκπαιδευτικούς και γονείς.

Πιο συγκεκριμένα, τα εργαλεία που προσφέρει είναι τα εξής:

- Αρχική σελίδα: μπορεί να παραμετροποιηθεί ανάλογα με τις προτιμήσεις του καθενός (π.χ. RSS feeds, ημερολόγιο, σημειώσεις, σημαντικές ανακοινώσεις)
- eXpress Space: ένας προσωπικός χώρος για τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς στον οποίο καταγράφεται η μάθηση και γίνεται ο αναστοχασμός απέναντι σε αυτή. Δίνεται συγκεκριμένος χώρος για τη δημιουργία ενός Φακέλου Μάθησης (learning portfolio) και την καταγραφή των στόχων μάθησης (learning goals).
- Design: εδώ οι εκπαιδευτικοί μπορούν να προσχεδιάζουν τα μαθήματά τους, να δημιουργούν το πρόγραμμα σπουδών της τάξης και να συνεργάζονται με τους συναδέλφους έτσι ώστε να δημιουργήσουν το σχολικό curriculum.
- Community: εδώ οι μαθητές, οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί μπορούν να βρουν τα νέα και τις εκδηλώσεις του σχολείου, καθώς επίσης μπορούν να συμμετέχουν σε ομάδες και δραστηριότητες του σχολείου.
- Collaborative Learning: οι μαθητές μπορούν να συμμετέχουν σε διαδικτυακές δραστηριότητες μάθησης που έχουν φτιαχτεί από τους εκπαιδευτικούς. Οι μαθητές χρησιμοποιούν ένα εύρος εργαλείων Web 2.0 όπως ιστολόγια, wikis, message boards και δημοσκοπήσεις
- Learner Profile: εκεί οι μαθητές, οι γονείς τους και οι εκπαιδευτικοί μπορούν να δουν ένα λεπτομερές προφίλ της προόδου του παιδιού
- Learning Tasks: Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να προσχεδιάσουν, να καταθέσουν και να αξιολογήσουν δραστηριότητες μάθησης και οι μαθητές μπορούν να τις δουν και να τις πραγματώσουν.

⁶¹ <http://www.education.vic.gov.au/about/directions/ultranet/default.htm>

- My content: Εδώ οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί μπορούν να αποθηκεύσουν και να αναζητήσουν ψηφιακές πηγές μάθησης
- Connect: εδώ οι μαθητές μπορούν να βρουν ιστοσελίδες με επισκόπηση των περιεχομένων τους και διαδικτυακές δραστηριότητες

Πρόκειται, λοιπόν, για ένα ανοιχτό περιβάλλον μάθησης το οποίο μεταφέρει τη μάθηση στα ψηφιακά πλαίσια και στις νέες δυνατότητες που αυτά προσφέρουν. Ουσιαστικά, διευρύνει τα όρια του σχολικού χωροχρόνου καθώς δημιουργεί έναν παράλληλο ψηφιακό χώρο στον οποίο μπορούν να έχουν πρόσβαση και να εργάζονται οποτεδήποτε και από οπουδήποτε. Ενδιαφέρον έχει η αναφορά στα εργαλεία Web 2.0 που παρέχονται, καθώς αναδεικνύεται η ανάγκη απόκτησης δεξιοτήτων γύρω από αυτά τα νέα εργαλεία που κατακλύζουν το σημερινό διαδίκτυο.

→ Το **FUSE**⁶²: Πρόκειται για ένα περιβάλλον το οποίο παρέχει πρόσβαση σε έναν αριθμό ψηφιακών πηγών οι οποίες έχουν ελεγχθεί για την ποιότητα και την αξιοπιστία τους. Χωρίζεται σε τομείς ανάλογα με το χρήστη (πρώιμη παιδική ηλικία, πρωτοβάθμια εκπαίδευση, δευτεροβάθμια εκπαίδευση, εκπαιδευτικοί). Οι πηγές που περιέχει έχουν μεγάλο εύρος, από διαδραστικές ιστοσελίδες μέχρι και εκπαιδευτικά παιχνίδια, εργαλεία για τη δημιουργία ταινιών και μουσικής, εργαλεία δημοσίευσης και πολλά άλλα.

→ **eLearning**⁶³: ιστοσελίδα η οποία παρέχει πληροφορίες, συμβουλές, πηγές και επαγγελματικές ευκαιρίες μάθησης γύρω από την ενσωμάτωση του eLearning, δηλαδή της ψηφιακής μάθησης, σε όλο το σχολείο

→ **Το πεδίο των ΤΠΕ**⁶⁴: στη σελίδα που είναι αφιερωμένη στο πεδίο των ΤΠΕ παρέχονται πάρα πολλοί σύνδεσμοι, εργαλεία και πληροφορίες σχετικά με τη χρήση των ΤΠΕ στο σχολείο και τις δεξιότητες που αναπτύσσονται με τη χρήση τους

⁶² <https://fuse.education.vic.gov.au/>

⁶³ www.education.vic.gov.au/studentlearning/elearning/

⁶⁴ www.education.vic.gov.au/studentlearning/teachingresources/ict/

5. Διδακτικές πρακτικές

Στο παρόν κεφάλαιο θα αναδειχθεί ο τρόπος με τον οποίο προτείνεται να πραγματώνονται τα διάφορα διδακτικά αντικείμενα. Αρχικά, θα παρουσιαστούν οι γενικότερες παιδαγωγικές αρχές που περιγράφονται στις διάφορες πηγές. Στη συνέχεια, θα παρατεθεί και θα αναλυθεί μια ολόκληρη ενδεικτική διδασκαλία (sample unit) όπως δίνεται στις πηγές προς τους εκπαιδευτικούς στο VELIS. Σκοπός αυτής της ανάλυσης είναι να αναδείξει τον τρόπο με τον οποίο διαπλέκονται στην πραγμάτωση της διδασκαλίας οι ποικίλοι γραμματισμοί και η χρήση των νέων τεχνολογιών ώστε να διαμορφώνεται μια συγκεκριμένη ταυτότητα στους μαθητές.

5.1. Γενικές παιδαγωγικές αρχές

Στην επισκόπηση (overview) του curriculum, δίνονται συγκεκριμένες αρχές τις οποίες θα πρέπει να σέβονται όλοι οι εκπαιδευτικοί κατά το σχεδιασμό και την πραγμάτωση της διδασκαλίας τους. Δίνονται στη συνέχεια όλες αυτές οι αρχές:

- «- Μάθηση για όλους: στη βάση ότι όλοι οι μαθητές μπορούν να μάθουν αν τους δοθεί αρκετός χρόνος και υποστήριξη, και πως τα καλά σχολεία και η καλή διδασκαλία κάνει θετική διαφορά στα αποτελέσματα των μαθητών*
- Επιδίωξη της τελειότητας: αναζητώντας την εκπλήρωση κάτι αξιοσημείωτου και θαυμαστού ατομικά και συλλογικά, και συμμετέχοντας με την καλύτερη δυνατή απόδοση*
- Εμπλοκή και προσπάθεια: αναγνωρίζοντας ότι η ικανότητα του μαθητή είναι ο μόνος παράγοντας στην επιτυχία και πως αν οι μαθητές δουλέψουν σκληρά και κάνουν προσπάθεια, θα βελτιωθούν*

- Σεβασμός στις αποδείξεις: αναζητώντας την κατανόηση και την αλήθεια μέσα από δομημένη έρευνα και από εφαρμογή των αποδείξεων για την επερώτηση των πεποιθήσεων

- Ανοιχτότητα του μυαλού: το να είσαι πρόθυμος να λάβεις υπόψη ένα εύρος διαφορετικών οπτικών και να λάβεις υπόψη διαφορετικούς τρόπους με τους οποίους εκλαμβάνεται η απόδειξη και εκπληρώνονται οι λύσεις⁶⁵»

Αυτές οι παιδαγωγικές αρχές εμπεριέχουν όλες τις προοδευτικές αντιλήψεις για τη διδασκαλία. Ο μαθητής βρίσκεται πάντα στο επίκεντρο ώστε η διδασκαλία να κινείται γύρω από τις δυνατότητές του. Η ερευνητική εργασία είναι βασική μέθοδος διδασκαλίας, με τους μαθητές να αναλαμβάνουν πάντα έναν ιδιαίτερα ενεργητικό ρόλο.

Μια ακόμη κοινή παιδαγωγική μέθοδος είναι η ομαδοσυνεργατική. Όπως άλλωστε αναδείχθηκε και στην ανάλυση του περιεχομένου του γλωσσικού μαθήματος, η ικανότητα εργασίας σε ομάδες σε συνδυασμό με την επικοινωνιακή ικανότητα στα πλαίσια αυτής είναι ικανότητες που προβλέπονται από το VELS. Σε άλλο σημείο, αναφέρεται:

«Το πρόγραμμα των Αγγλικών θα πρέπει να είναι δομημένο έτσι ώστε να παρέχει πολλές ευκαιρίες για συζητήσεις σε ζευγάρια, μικρές ομάδες και ολόκληρη την τάξη· για την ακρόαση των άλλων, συμμαθητών, εκπαιδευτικού και άλλων ενηλίκων· για να γίνονται ατομικές και ομαδικές παρουσιάσεις σε διαφορετικά ακροατήρια· και για να υπάρχει ανατροφοδότηση στη δουλειά τους. Οι ευκαιρίες διαμοιρασμού των δικών τους γραπτών και οπτικών κειμένων, είτε εντόπων είτε ηλεκτρονικών, μέσα στην τάξη βοηθά τους μαθητές να αναπτύξουν

⁶⁵ Learning for all – proceeding on the basis that all students can learn given sufficient time and support, and that good schools and good teaching make a positive difference to student outcomes
Pursuit of excellence – seeking to accomplish something noteworthy and admirable individually and collectively, and performing at one’s best
Engagement and effort – acknowledging that student ability is only one factor in achievement and that if students work hard and make an effort, they improve
Respect for evidence – seeking understanding and truth through structured inquiry and the application of evidence to test and question beliefs
Openness of mind – being willing to consider a range of different views and consider different ways in which evidence is perceived and solutions can be reached.

τις δεξιότητες τους ώστε να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις διαφορετικών σκοπών και κοινών⁶⁶.»

Όπως φαίνεται από το παραπάνω απόσπασμα, μέσα στην τάξη θα πρέπει να δίνονται ευκαιρίες για διαμοιρασμό της δουλειάς των μαθητών έτσι ώστε να είναι συνηθισμένοι στην «έκθεση» απέναντι σε κάποιο κοινό αλλά και για να λαμβάνουν ανατροφοδότηση. Επιπλέον, η συζήτηση είναι μια κεντρική πρακτική στο μάθημα και δεν αφορά απλώς τη συζήτηση μεταξύ εκπαιδευτικού και όλων των μαθητών – πρακτική που είναι συνηθισμένη στις φιλελεύθερες διδασκαλίες- αλλά και συζήτηση μεταξύ των μαθητών. Φαίνεται, λοιπόν, πως δίνεται ελευθερία κινήσεων στους μαθητές καθώς μπορούν και πρέπει να εκφράζονται ελεύθερα. Η διδασκαλία θα πρέπει να έχει έναν προοδευτικό χαρακτήρα με τον μαθητή να βρίσκεται πάντα στο προσκήνιο.

Τέλος, γίνεται και μια αποσπασματική αναφορά στο θεσμό της σχολικής βιβλιοθήκης. Συγκεκριμένα, λέγεται:

«οι μαθητές θα πρέπει να έχουν συχνή πρόσβαση στη σχολική βιβλιοθήκη καθώς και στην εμπειρία των δασκάλων-βιβλιοθηκάρων⁶⁷».

Φαίνεται πως η ύπαρξη οργανωμένης βιβλιοθήκης εντός του σχολείου είναι καθιερωμένη. Δεν λέγονται όμως περισσότερα σχετικά με το πώς χρησιμοποιείται στα πλαίσια των μαθημάτων.

5.2. Ενδεικτική Διδασκαλία «Στα νέα»

Στο παρόν υποκεφάλαιο θα παρατεθεί και θα αναλυθεί μια ολόκληρη διδασκαλία όπως παρατίθεται στην ιστοσελίδα του VELS⁶⁸. Πρόκειται για μια διδασκαλία η

⁶⁶ Many of the skills that students develop, especially in speaking and listening, involve students in interactions with others. The English program should be structured to provide many opportunities for pair, small-group and whole-class discussions; for listening to others, including peers, the teacher and other adults; for making individual and group presentations to different audiences; and for receiving feedback on their work. Opportunities to share their own written and visual texts, both print and electronic, within the classroom help students to develop their skills to meet the demands of different purposes and audiences.

⁶⁷ Classroom resources should be planned accordingly and students should have regular access to the school library, and to the expertise of teacher librarians.

οποία συνδυάζει το γλωσσικό μάθημα με τα πεδία των ΤΠΕ και των Διαδικασιών Μάθησης (από το διαθεματικό νήμα) και με τα πεδία τις Διαπροσωπικής Ανάπτυξης, Προσωπικής Μάθησης και Πολιτικής Αγωγής και Αγωγής του Πολίτη (από το νήμα φυσική, προσωπική και κοινωνική μάθηση). Επιλέχθηκε η συγκεκριμένη διδασκαλία καθώς οι νέες τεχνολογίες χρησιμοποιούνται σε μεγάλο βαθμό και με ποικίλους τρόπους, και επιπλέον αναδεικνύεται με μεγάλη σαφήνεια ο ομαδοσυνεργατικός τρόπος εργασίας μέσα στην τάξη.

«Στα νέα» (επίπεδο 4)

Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης

Αυτή η ενότητα εστιάζει στη διερεύνηση και παρουσίαση ενός ζητήματος με τη χρήση των ΤΠΕ. Μέσα σε αυτή την ενότητα, οι εκπαιδευτικοί παρέχουν μαθήματα σχετικά με τη χρήση των ΤΠΕ για να υποστηρίξουν την αναπτυσσόμενη μάθηση, τις δεξιότητες και τις συμπεριφορές των μαθητών στη χρήση των πολυμεσικών εργαλείων. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει:

- Δημιουργία διαφανειών (slides)
- Επιλογή από μια ποικιλία πρότυπων διαφανειών (slide templates) και/ή σχεδιασμός πρότυπων διαφανειών
- Αντιγραφή και επικόλληση μεταξύ προγραμμάτων
- Εισαγωγή κατάλληλων γραφικών και ηχητικών αρχείων

Πριν από την έναρξη των δραστηριοτήτων, οι εκπαιδευτικοί περιγράφουν την εργασία έρευνας και παρουσίασης που πρόκειται να γίνει από τους μαθητές

Εργασία έρευνας και παρουσίασης

Σε ομάδες και με τη χρήση ποικίλων πηγών, οι μαθητές επιλέγουν ένα ζήτημα που απασχολεί τα άτομα της τοπικής κοινότητας, για παράδειγμα:

- Μόλυνση ή η ποιότητα του νερού στα ποτάμια και τα ρυάκια
- Διαθεσιμότητα πάρκων και χώρων αναψυχής
- παροχή υπηρεσιών έκτακτης ανάγκης
- Υποστήριξη ατόμων και οικογενειών μέσα από εθελοντικές και φιλανθρωπικές ομάδες
- Διαδικασίες λήψης αποφάσεων
- Δικαιώματα ομάδων και ατόμων

68

Η αυθεντική διδασκαλία βρίσκεται στην ιστοσελίδα <http://vels.vcaa.vic.edu.au/support/units/inthenews/>

Κάθε ομάδα αναπτύσσει βασικά ερωτήματα σχετικά με το ζήτημα, και ανατίθεται σε κάθε μέλος της ομάδας ένα ερώτημα για να ερευνήσει. Ως ομάδα, οι μαθητές προετοιμάζουν μια παρουσίαση slide-show στην τάξη σχετικά με το ζήτημα. Κάθε μέλος της ομάδας συμμετέχει στην παρουσίαση η οποία θα περιέχει:

- Μια διαφάνεια με κείμενο για κάθε ερώτημα της έρευνας
- Σημειώσεις του ομιλητή για κάθε διαφάνεια
- Φωτογραφίες ή εικόνες που έχουν σκαναριστεί ή έχουν μεταφορτωθεί από μια ψηφιακή κάμερα
- Κατάλληλο ήχο που θα υποστηρίζει την παρουσίαση

Πριν από την εκκίνηση της έρευνας, οι μαθητές αναστοχάζονται και καταγράφουν τους προσωπικούς τους στόχους για την ενότητα. Οι εκπαιδευτικοί παρέχουν την κατάλληλη ανατροφοδότηση σε κάθε μαθητή στη διάρκεια της ενότητας, όπως προτάσεις για την προσαρμογή των στόχων τους, και τους παροτρύνουν να καταγράφουν στο ημερολόγιο, σε διαφορετικά σημεία, την πρόοδο τους προς την επίτευξη των στόχων. Οι εκπαιδευτικοί συζητούν σχετικά με τις σκέψεις των μαθητών όποτε είναι κατάλληλο και χρησιμοποιούν αυτές τις σκέψεις για να τους βοηθήσουν στον καθορισμό μελλοντικών προσωπικών στόχων μάθησης.

Δραστηριότητα 1: Σκέψη για τα ζητήματα

Πρόβλεψη από τους κύριους τίτλους της εφημερίδας

Ο εκπαιδευτικός παρουσιάζει στους μαθητές κύριους τίτλους εφημερίδων οι οποίοι συνδέονται με τοπικά ζητήματα και ζητά από τους μαθητές να προβλέψουν το περιεχόμενο του άρθρου.

Οι μαθητές προβλέπουν και καταγράφουν τις ιδέες τους κάτω από τους τίτλους: Τι, πού, πότε, ποιος, γιατί, πώς;

Πρόβλεψη από τις εικόνες

Οι επόμενες ερωτήσεις μπορούν να επιλεγθούν από κληρωτίδα για να παρακινηθεί η συζήτηση σχετικά με τις εικόνες για ένα τοπικό ζήτημα:

- Τι να έχει γίνει πριν/μετά τη φωτογράφιση;
- Τι να βρίσκεται πίσω από τη φωτογραφία που να είναι σχετικό;
- Τι σου θυμίζει; Πώς σε κάνει να νιώθεις;

Τοπικά νέα

Η τάξη συλλέγει άρθρα από τοπικές εφημερίδες για τοπικά ζητήματα. Οι μαθητές δουλεύουν σε μικρές ομάδες για να συζητήσουν:

- Τι είδους ζητήματα συνήθως παρουσιάζονται στις εφημερίδες;
- Υπάρχουν ζητήματα που να γνωρίζουν και να μην παρουσιάζονται στις εφημερίδες;
- Τι γλωσσικό ύφος χρησιμοποιείται σε αυτά τα άρθρα;
- Πώς χρησιμοποιούνται οι κύριοι τίτλοι για να προσελκύσουν τον αναγνώστη;

- Ποια είναι η οπτική του συγγραφέα;
- Ποια είναι η οπτική των ατόμων από τα οποία έχουν πάρει συνέντευξη;
- Ποιον θα μπορούσες να ρωτήσεις αν ήθελες άλλες οπτικές;

Οι μαθητές σχηματίζουν έξι ομάδες και διατίθεται στην κάθε μια ένα χρωματιστό «καπέλο σκέψης⁶⁹». Κάθε ομάδα σκέφτεται σχετικά με το ζήτημα που παρουσιάζεται σε ένα άρθρο, από την οπτική του δικού της «καπέλου σκέψης». Έπειτα, κάθε ομάδα επιλέγει έναν αντιπρόσωπο ο οποίος θα καταγράφει τις ιδέες τους και θα τις παρουσιάζει σε όλη την τάξη. Μετά από κάθε παρουσίαση, οι μαθητές από τις άλλες ομάδες μπορούν να προσθέσουν τις ιδέες τους.

(...)

Δραστηριότητα 2: Εντοπίζοντας το ζήτημα της έρευνας

Σε αυτή τη δραστηριότητα, δημιουργούνται οι ομάδες έρευνας και καθορίζεται το ζήτημα που θα ερευνηθεί. Οι εκπαιδευτικοί ανακεφαλαιώνουν τις αρμοδιότητες που σχετίζονται με τους ρόλους στην ομάδα όπως είναι ο ανταποκριτής και ο χρονομέτρης και εξηγούν πως κάθε μαθητής θα πρέπει να αναλάβει και έναν διαφορετικό ρόλο μέσα στις ομάδες κατά τη διάρκεια της ενότητας. Οι μαθητές αναπτύσσουν τους ρόλους τους και καταγράφουν στα ημερολόγια τους πώς έχουν συνεισφέρει στην ομάδα κατά τη διάρκεια της ενότητας.

Στις ομάδες τους, οι μαθητές κάνουν καταλόγους με ζητήματα που έχουν ενδιαφέρον για την τοπική κοινότητα και που συζητήθηκαν στη δραστηριότητα 1. Στη συνέχεια, κάθε ομάδα επιλέγει ένα ζήτημα για να ερευνήσει.

Χρησιμοποιώντας τη διαδικασία K-W-L-H⁷⁰, κάθε μαθητής σκέφτεται ατομικά για το ζήτημα, και στη συνέχεια μοιράζεται τη γνώση και τις ερωτήσεις του με την ομάδα. Κάθε ομάδα συζητά σχετικά

⁶⁹ Η τεχνική των οκτώ καπέλων σκέψης έχει αναπτυχθεί από τον Edward de Bono. Πρόκειται για ένα μοντέλο για την άμεση διδασκαλία και εξάσκηση της παράλληλης σκέψης. Κάθε καπέλο αντιπροσωπεύει έναν διαφορετικό τύπο σκέψης και οι μαθητές αρχικά διδάσκονται επίσημα τη σημασία του κάθε καπέλου και τους κανόνες χρήσης του. Τα έξι καπέλα είναι: λευκό καπέλο (=πληροφορίες), κόκκινο καπέλο (=συναίσθημα), μαύρο καπέλο (=προσοχή/πρόβλημα), κίτρινο καπέλο (= προτερήματα/αξία), πράσινο καπέλο (ιδέες/δημιουργικότητα), μπλε καπέλο (=διευκόλυνση/οργάνωση). Τα έξι καπέλα χρησιμοποιούνται ευρέως ώστε να βοηθήσουν τη σκέψη και τη μάθηση των μαθητών, και να υποστηρίζουν στρατηγικές που αφορούν τη συνεργατική και προσωπική μάθηση.

⁷⁰ Η διαδικασία K-W-L-H (στα Ελληνικά αντιστοιχεί σε Γ-Θ-Μ-Π) παρέχει στους μαθητές ένα πλαίσιο διερεύνησης της προηγούμενης γνώσης σε ένα ζήτημα και τη σκέψη για το τι θα ήθελαν να γνωρίσουν και να μάθουν. Αυτός ο οργανωτής μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως ατομική ή ομαδική στρατηγική αλλά είναι πιο αποτελεσματική όταν δίνεται στους μαθητές η ευκαιρία να αναστοχαστούν ατομικά πριν το μοιραστούν με άλλους

Γ- Να αναστοχαστούν σχετικά με αυτά που ΓΝΩΡΙΖΟΥΝ για το ζήτημα

Θ- Να καθορίσουν τι ΘΕΛΟΥΝ να μάθουν

Μ- Να εντοπίσουν και να σκεφτούν σχετικά με όσα έχουν ΜΑΘΕΙ στο τέλος ενός θέματος ή δραστηριότητας

με την έρευνα της και προετοιμάζει μια σύντομη προφορική έκθεση για την τάξη. Σε αυτή την έκθεση, οι μαθητές εντοπίζουν:

- Πληροφορίες που γνωρίζουν σχετικά με το ζήτημα
- Πώς αυτό το ζήτημα μπορεί να επηρεάζει την τοπική περιοχή (ένα graphic organizer είναι χρήσιμο εδώ. Για παράδειγμα, ένας τροχός αιτίου –αποτελέσματος, διάγραμμα ροής, ψαροκόκαλο, νοητικός ή εννοιολογικός χάρτης).
- Τι άλλο χρειάζονται να βρουν
- Πώς θα ερευνήσουν τις πληροφορίες τους

Τα μέλη της τάξης κάνουν ερωτήσεις και παρέχουν ανατροφοδότηση στα ζητήματα της κάθε ομάδας.

Κάθε ομάδα καταγράφει πέντε ερωτήματα τα οποία θα είναι η βάση για την έρευνα τους. Σε κάθε μέλος της ομάδας ανατίθεται ένα ερώτημα για να το διερευνήσει. Τα αποτελέσματα από την έρευνα του κάθε μαθητή θα χρησιμοποιηθούν σε μια παρουσίαση slide-show, στην οποία κάθε μαθητής θα συμβάλει με μια διαφάνεια.

Σχετικά με τη σελίδα «Κριτήρια του ερευνητικού έργου⁷¹», οι εκπαιδευτικοί συζητούν με τους μαθητές για τις απαιτήσεις της έρευνας και της παρουσίασης. Τα κριτήρια τροποποιούνται ή αναπτύσσονται περαιτέρω καθώς τα συζητούν.

Κάθε ομάδα συμπληρώνει μια πρόταση έρευνας. Η πρόταση μπορεί να αναπτυχθεί με τη χρήση των ΤΠΕ. Στην πρόταση, οι μαθητές περιγράφουν:

- Γιατί το ζήτημα είναι σημαντικό για αυτούς και την τοπική κοινότητα
- Πώς θα αναπτύξουν την έρευνά τους
- Ένα χρονοδιάγραμμα που θα δείχνει πότε και από ποιόν θα έχουν εκπληρωθεί οι εργασίες.

Κάθε ομάδα προσαρμόζει την πρότασή της μετά από συζήτηση στην τάξη.

Οι μαθητές σκέφτονται τις απαιτήσεις της έρευνας και θέτουν στόχους για τους εαυτούς τους, εντοπίζοντας κάθε γνώση, δεξιότητα και συμπεριφορά που θα πρέπει να παρακολουθούν καθώς αναπτύσσεται. Οι μαθητές καταγράφουν τους στόχους τους και τις σκέψεις τους σε ένα «αναστοχαστικό ημερολόγιο» και συμπληρώνουν μια αυτοαξιολόγηση των στόχων τους στο τέλος της ενότητας.

Δραστηριότητα 3: Οργάνωση της έρευνας

Π- ΠΩΣ το έμαθαν και μέσα μεταγνώσης βοηθώντας τους μαθητές να αναστοχαστούν σχετικά με όσα έχουν μάθει και πώς το έμαθαν

⁷¹ Πρόκειται για μια σελίδα η οποία περιγράφει τους στόχους μάθησης αυτής της ενότητας. Οι εκπαιδευτικοί θα συμπληρώσουν αυτή τη σελίδα στο τέλος της ενότητας, ως μορφή αξιολόγησης. Πρώτα, όμως, θα το συμπληρώσει ο ίδιος ο μαθητής σε μια διαδικασία αυτοαξιολόγησης.

Κάθε μέλος της ομάδας ξεκινά να οργανώνει την έρευνα για το ερώτημα που του έχει ανατεθεί, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης ενός εύρους πηγών όπως οι εφημερίδες, δεδομένα από συνεντεύξεις ή έρευνες, βιβλία ή το διαδίκτυο, και αναπτύσσουν έναν κατάλογο βιβλιογραφικών αναφορών. Οι εκπαιδευτικοί συζητούν με τους μαθητές σχετικά με τις απαιτήσεις του καταλόγου βιβλιογραφικών αναφορών. Οι πληροφορίες για τις ιστοσελίδες μπορούν να περιλαμβάνουν τη διεύθυνση, το συγγραφέα, την ημερομηνία τελευταίας πρόσβασης και μια περίληψη των πληροφοριών που περιέχονται στην ιστοσελίδα.

Οι μαθητές μπορούν να συμπεριλάβουν οτιδήποτε από τα παρακάτω στην παρουσίαση τους:

- Φωτογραφίες
- Αποκόμματα εφημερίδων
- Ζωγραφιές
- Μαγνητοφωνήσεις συνεντεύξεων
- Περιλήψεις ερευνών

Οι μαθητές μπορούν να χρησιμοποιήσουν ένα ηλεκτρονικό graphic organizer για να προσχεδιάσουν τις ιδέες και τις ερωτήσεις της έρευνας.

Αναπτύσσουν ένα σχεδιάγραμμα των ερωτήσεων για τη συνέντευξη/έρευνα, συμπεριλαμβανομένου του εντοπισμού αυτών που θα πάρουν συνέντευξη/ερευνήσουν και τότε θα γίνουν αυτές οι συνεντεύξεις/έρευνες. Συζητούν σχετικά με τα σχεδιαγράμματά τους με τα άλλα μέλη της ομάδας και απαντούν στην ανατροφοδότηση.

Δραστηριότητα 4: Έρευνα

Σε αυτή τη δραστηριότητα, οι μαθητές πραγματοποιούν την έρευνά τους. Η έρευνα μπορεί να χρειαστεί αρκετές συνεδρίες για να ολοκληρωθεί, κατά τη διάρκεια των οποίων τα μέλη των ομάδων συνεδριάζουν, συζητούν ομαδικά και προσφέρουν ανατροφοδότηση ο ένας στον άλλο. Κάθε ομάδα καταγράφει αυτές τις συναντήσεις. Ο εκπαιδευτικός συνεδριάζει μαζί τους, ελέγχοντας ότι η ομάδα:

- Εντοπίζει τις κατάλληλες πηγές
- Εντοπίζει τις κατάλληλες πληροφορίες για κάθε ερώτημα
- Καταγράφει τις συζητήσεις και την ανατροφοδότηση από τους συμμαθητές και την ίδια την ομάδα
- Κάνει περίληψη των πληροφοριών που προέρχονται από έρευνες ή συνεντεύξεις
- Αναπτύσσει μια βαθύτερη κατανόηση του ζητήματος
- Εντοπίζει πιθανές λύσεις ή δράσεις για να λυθεί το ζήτημα
- Προτείνει πιθανούς περιορισμούς στις πιθανές λύσεις ή δράσεις
- Προτείνει ποιες δράσεις αυτοί, ως άτομα, μπορούν να κάνουν ώστε να βοηθήσουν στην επίλυση του ζητήματος με κάποιον τρόπο.

Δραστηριότητα 5: Δημιουργία της παρουσίασης

Σε αυτή τη δραστηριότητα, οι μαθητές εστιάζουν στην ανάπτυξη του κειμένου, των φωτογραφιών και του ήχου για την υποστήριξη της παρουσίασης. Επίσης, αναπτύσσουν σημειώσεις των ομιλητών για κάθε διαφάνεια.

Οι μαθητές χρησιμοποιούν ένα storyboard για να προσχεδιάσουν τη διάταξη των διαφανειών και σημειώνουν:

- Το περιεχόμενο κάθε διαφάνειας (τίτλοι και κείμενο)
- Η τοποθεσία των εικόνων clip art (αν είναι απαραίτητο)
- Η τοποθεσία των εικόνων που έχουν ληφθεί είτε με τη χρήση της κάμερας είτε με το σκάνερ
- Η σειρά της διαφάνειας (για παράδειγμα, 1, 2...) στην παρουσίαση

Κάθε μαθητής στην ομάδα συζητά σχετικά με τη διαμόρφωση και το περιεχόμενο της διαφάνειάς του. Δρώντας ως κριτικοί φίλοι, τα μέλη της ομάδας κάνουν προτάσεις για την κάθε διαφάνεια.

Οι μαθητές εκτυπώνουν τις διαφάνειες

Με τη χρήση εκτυπωμένων αντιγράφων, οι ομάδες συζητούν την κάθε παρουσίαση και παρέχουν ανατροφοδότηση για μια τελευταία αναθεώρηση. Στη συνέχεια, κάθε ομάδα συνθέτει τις ατομικές διαφάνειες σε ένα ηλεκτρονικό αρχείο slide-show.

Δραστηριότητα 6: Παρουσίαση και αξιολόγηση

Το κάθε μέλος σε κάθε ομάδα παρουσιάζει τη συνεισφορά του στην παρουσίαση slide-show. Τα μέλη της τάξης συζητούν τις παρουσιάσεις. Ο εκπαιδευτικός και οι συμμαθητές αξιολογούν τις παρουσιάσεις με τη χρήση των «κριτηρίων του πρότζεκτ έρευνας» και παρέχουν ανατροφοδότηση σε κάθε ομάδα, όποτε είναι κατάλληλο. Κάθε μαθητής συμπληρώνει την αυτοαξιολόγησή του πριν την ανατροφοδότηση.

Οι μαθητές αναστοχάζονται σχετικά με όσα έχουν μάθει περί του ζητήματος.

Δηλώσεις μάθησης των μαθητών

Οι μαθητές μοιράζονται μαζί με έναν άλλον μαθητή από την ομάδα τις σκέψεις τους. Βοηθούν ο ένας τον άλλον να αναπτύξουν μια δήλωση προσωπικής μάθησης η οποία θα περιγράφει τι έχουν μάθει και τι δεξιότητες έχουν αναπτύξει. Στη συνέχεια γράφουν μια δήλωση σχετικά με αυτά που πρέπει να μάθουν περαιτέρω και πώς αυτό μπορεί να επιτευχθεί, και μια δεξιότητα και συμπεριφορά την οποία πρέπει να αναπτύξουν περαιτέρω στην ομαδική εργασία. Επίσης, αναστοχάζονται και αξιολογούν τα επιτεύγματά τους σε σχέση με τους προσωπικούς στόχους μάθησης που είχαν θέσει στην αρχή της ενότητας. Στα ημερολόγια αναστοχασμού, καταγράφουν την αξιολόγησή τους και εντοπίζουν μελλοντικούς στόχους μάθησης.

Δραστηριότητα 7: Σκεπτόμενοι για τη δράση

Σε αυτή τη δραστηριότητα, οι μαθητές σκέφτονται σχετικά με το πώς θα μπορούσαν να αναπτύξουν ένα πλάνο δράσης βασισμένο στη γνώση που έχουν αποκτήσει, και σκέφτονται την απαραίτητη πρακτική. Οι μαθητές εντοπίζουν και καταγράφουν οποιεσδήποτε δράσεις οι ίδιοι και άλλοι στην κοινότητα θα πρέπει να κάνουν ώστε να βοηθήσουν στην επίλυση του ζητήματος που έχουν διερευνήσει. Καθώς σκέφτονται δημιουργικά, εντοπίζουν πιθανές δράσεις και στη συνέχεια τις κατηγοριοποιούν, για παράδειγμα, ως πιθανές, εφικτές, λογικά δύσκολες ή πολύ ακριβές.

Συγγραφή ενός άρθρου

Ως μέρος της προτεινόμενης δράσης, οι μαθητές γράφουν ένα άρθρο σχετικά με το ζήτημά τους. Σκοπός του άρθρου είναι να περιγράψει τι έχουν μάθει από την έρευνα και τι δράσεις θα μπορούσαν να κάνουν τα άτομα και η κοινότητα για να βοηθήσουν στην επίλυση του ζητήματος.

Οι εκπαιδευτικοί επαναλαμβάνουν τη διαδικασία για τη συγγραφή ενός κύριου άρθρου αντλώντας στοιχεία και παραδείγματα που συζητήθηκαν στη δραστηριότητα 1. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει:

- Κατάλληλους τίτλους
- Ύφος της γλώσσας
- Ανάπτυξη των ιδεών με αλληλουχία
- Διαμόρφωση, μέγεθος γραμματοσειράς και διάταξη
- Προσχεδιασμός και σύσκεψη

Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, οι μαθητές μοιράζονται τα στάδια της ανάπτυξης του άρθρου τους με την ομάδα, η οποία παρέχει ανατροφοδότηση. Οι μαθητές χρησιμοποιούν κατάλληλο λογισμικό ώστε να διαμορφώσουν τα άρθρα τους, τα οποία μπορούν να δημοσιευτούν στη σελίδα του σχολείου στο διαδίκτυο ή στο Intranet, στη σχολική εφημερίδα, να αναρτηθεί μέσα στο σχολείο ή να σταλεί στα κατάλληλα κοινοτικά σώματα.

Μέσα από την παραπάνω ενδεικτική διδασκαλία, μπορεί να αναδειχθεί ο γενικότερος χαρακτήρας που προτείνεται να έχουν οι διδακτικές πρακτικές στα σχολεία της Βικτώριας.

Ξεκινώντας την ανάλυση με το είδος του γραμματισμού που αποκτούν οι μαθητές, φαίνεται πως είναι ποικίλος. Σχετικά με τον κλασικό γραμματισμό που αναπτύσσεται, οι μαθητές συγγράφουν ορισμένα πιο παραδοσιακά κειμενικά είδη,

όπως είναι ένα άρθρο ή μια προφορική έκθεση. Όλα τα κείμενα που παράγονται συνδέονται με κάποιον πραγματικό επικοινωνιακό σκοπό καθώς έχουν συγκεκριμένη χρησιμότητα. Έτσι, το κειμενικό είδος του άρθρου συνδέεται με τη δράση που αναλαμβάνουν οι μαθητές ώστε να επιλυθεί κάποιο ζήτημα. Η προφορική έκθεση και η πρόταση έρευνας σχετίζονται άμεσα με την πραγμάτωση της ίδιας της έρευνας. Οι σημειώσεις των ομιλητών συνδέονται με την πραγματοποίηση της προφορικής παρουσίασης. Επιπλέον, δεν δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στα κειμενικά χαρακτηριστικά αυτών των κειμενικών ειδών. Μόνο στην περίπτωση του άρθρου φαίνεται να μελετώνται πιο συγκεκριμένα λεξικογραμματικά στοιχεία, όπως είναι το ύφος της γλώσσας, ο στόχος των τίτλων κ. ά. Προφανώς οι μαθητές γνωρίζουν ήδη τη μορφή των κειμένων που πρόκειται να πραγματώσουν και γι' αυτό δεν δίνεται ιδιαίτερη έμφαση σε αυτό το στοιχείο.

Εκτός από τα κλασικά έντυπα κείμενα, οι μαθητές καλούνται να παραγάγουν ένα πολυτροπικό ψηφιακό κείμενο. Πρόκειται για την παρουσίαση διαφανειών (slide-show presentation), ένα κειμενικό είδος με ιδιαίτερα κειμενικά χαρακτηριστικά. Οι μαθητές αποκτούν γνώσεις σχετικά με τους διάφορους σημειωτικούς πόρους που απαρτίζουν αυτό το κείμενο, όπως είναι η εικόνα, ο ήχος και, φυσικά, το κείμενο. Εκτός από την πολυτροπικότητα, οι μαθητές αποκτούν γνώσεις και σχετικά με τις κειμενικές ιδιαιτερότητες μιας ψηφιακής παρουσίασης. Έτσι, χρησιμοποιούν τις εικόνες «clip art», δηλαδή τις έτοιμες εικόνες του λογισμικού, προσέχουν τη σειρά με τις οποίες τοποθετούνται οι διαφάνειες κ. ά. Παρόλα αυτά, η βαρύτητα σε αυτά τα νέα κειμενικά χαρακτηριστικά δεν είναι μεγάλη, καθώς δεν γίνεται αναφορά σε στοιχεία όπως είναι η οργάνωση του κειμένου σε κουκκίδες, η κίνηση (animation) εντός της διαφάνειας ή μεταξύ των διαφανειών κ. ά. Φαίνεται, όμως, πως οι νέες τεχνολογίες αναγνωρίζονται ως το νέο μέσο πρακτικής γραμματισμού το οποίο έχει δημιουργήσει αυτά τα νέα κειμενικά είδη που μελετώνται εδώ.

Οι γνώσεις για τον κόσμο που μεταδίδονται μέσω αυτής της ενδεικτικής διδασκαλίας, σχετίζονται σε μεγάλο βαθμό και με την ιδιότητα του πολίτη που καλλιεργείται στους μαθητές. Συγκεκριμένα, το μάθημα ασχολείται με ζητήματα

τοπικού ενδιαφέροντος με σκοπό να ωθήσει τη δράση των μαθητών προς την επίλυση αυτών των ζητημάτων. Έτσι, δημιουργούνται πολίτες ενεργοί, που ενδιαφέρονται για τα προβλήματα του τόπου τους. Επιπλέον, αποκτούν ικανότητες ομαδικής συνεργασίας και διαβούλευσης, έτσι ώστε να μπορούν να συνεργάζονται αρμονικά με τους συνανθρώπους τους.

Σχετικά με το ρόλο των κοινωνικών πρωταγωνιστών, φαίνεται πως οι μαθητές καταλαμβάνουν τον πρωταγωνιστικό ρόλο σχεδόν στην πλειονότητα των δραστηριοτήτων. Μέσα στα πλαίσια της ομαδοσυνεργατικής μεθόδου διδασκαλίας, οι μαθητές αναλαμβάνουν ποικίλους ρόλους (ερευνητής, αντιπρόσωπος, ρεπόρτερ κ. ά) και συζητούν μεταξύ τους, έτσι ώστε η ενεργητικότητά τους να είναι απαραίτητη. Μάλιστα, η ενεργητικότητα αυτή αφορά και την αξιολόγηση. Οι μαθητές, έχοντας επίγνωση των μαθησιακών στόχων, μιας και οι ίδιοι τους θέτουν, προχωρούν στο τέλος των δραστηριοτήτων σε αυτοαξιολόγηση αλλά και αξιολόγηση των συμμαθητών τους. Εντύπωση προκαλεί η έμφαση που δίνεται στον καθορισμό των μαθησιακών στόχων από τους ίδιους τους μαθητές, καθώς εντοπίζουν όλα όσα έχουν μάθει και όσα χρειάζονται να μάθουν στη συνέχεια.

Από την άλλη, οι εκπαιδευτικοί έχουν μάλλον επικουρικό ρόλο μέσα στην εκπαιδευτική διαδικασία. Εμφανίζονται ενεργητικοί στην έναρξη της διδασκαλίας, καθώς τότε παρουσιάζουν την εργασία που πρόκειται να γίνει. Επιπλέον, σε σημεία που κρίνουν απαραίτητο, ανακεφαλαιώνουν γνώση που ήδη κατέχουν οι μαθητές, όπως είναι οι διάφοροι ρόλοι στις ομάδες και η κειμενική δομή του άρθρου. Στις υπόλοιπες περιπτώσεις, ο εκπαιδευτικός συμμετέχει υποστηρικτικά στις ομάδες έρευνας, καθώς συνεδριάζει μαζί τους για να ελέγξει ότι η έρευνα βρίσκεται στη σωστή πορεία. Με αυτόν τον τρόπο, δεν βρίσκεται σε θέση ισχύος αλλά σε θέση συνεργασίας με τους μαθητές. Γι' αυτό το λόγο, δεν είναι ο μόνος που έχει την αρμοδιότητα της αξιολόγησης. Σε συνεργασία με όλη την τάξη, στο τέλος της ενότητας η αξιολόγηση αποτελεί μια ομαδική διαδικασία.

Οι νέες τεχνολογίες εμφανίζονται ιδιαίτερα ισχυρές σε όλες τις δραστηριότητες. Εκτός από την εμφάνισή τους ως ένα ψηφιακό κειμενικό είδος που είδαμε παραπάνω,

εμφανίζονται και με άλλους τρόπους. Πρώτον, γίνεται λόγος για τη χρήση λογισμικών για τη συγγραφή των διαφόρων έντυπων κειμένων όπως είναι το τελικό άρθρο και η πρόταση έρευνας. Σε αυτήν την περίπτωση, οι νέες τεχνολογίες μάλλον χρησιμοποιούνται ως ένα απλό περιβάλλον εργασίας. Μάλιστα, αυτά τα περιβάλλοντα έχουν και κάποιες ιδιαιτερότητες τις οποίες θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους οι μαθητές. Για παράδειγμα, στην περίπτωση του λογισμικού δημιουργίας παρουσιάσεων, οι μαθητές θα πρέπει να γνωρίζουν πώς να επιλέγουν από τις πρότυπες διαφάνειες (templates) και πώς να τις αναδιαμορφώνουν. Επιπλέον, θα πρέπει να κατέχουν και πιο τεχνικές δεξιότητες, όπως είναι η αντιγραφή και η επικόλληση κειμένου μεταξύ διαφορετικών λογισμικών.

Ακόμη, μια άλλη χρήση των ΤΠΕ που προτείνεται είναι ως ένα μέσο οργάνωσης της σκέψης και των ιδεών. Συγκεκριμένα, προτείνεται η χρήση των οργανωτών με γραφήματα (graphic organizer) και μάλιστα συγκεκριμένων δομών οργάνωσης (π.χ. ψαροκόκαλο, διάγραμμα ροής). Τα λογισμικά αυτά αποτελούν ένα βοηθητικό εργαλείο προσχεδιασμού της έρευνας αλλά και ένα εργαλείο που βοηθά τους μαθητές να κατανοήσουν τη σχέση των διαφόρων ζητημάτων με την τοπική περιοχή.

Επιπλέον, εμφανίζεται και η χρήση του διαδικτύου, με διπλό ρόλο. Πρώτον, προτείνεται η χρήση του ως μια πηγή πληροφοριών κατά τη διεξαγωγή της έρευνας. Μάλιστα, δίνονται και συγκεκριμένες οδηγίες που αφορούν στην καταγραφή των πληροφοριών από μια ιστοσελίδα (καταγραφή συγγραφέα, ημερομηνία πρόσβασης και περίληψη). Με αυτόν τον τρόπο, οι ΤΠΕ εμφανίζονται ως ένα μέσο πρόσβασης στην πληροφορία και στον κόσμο γενικότερα. Δεύτερον, προτείνεται η χρήση του διαδικτύου ως ένας χώρος δημοσίευσης του τελικού άρθρου των μαθητών. Με αυτόν τον τρόπο, το διαδίκτυο λειτουργεί ως ένας χώρος διακίνησης της γνώσης, καθώς οι μαθητές θα μπορούν να μεταδώσουν τη γνώση που έχουν οι ίδιοι δημιουργήσει.

Είναι φανερό πως αυτή η προτεινόμενη διδασκαλία έχει όλα τα στοιχεία μιας σύγχρονης διδακτικής πρακτικής. Οι μαθητές είναι οι κύριοι πρωταγωνιστές, αποκτούν δεξιότητες σχετικές με την μελλοντική κοινωνική τους ζωή και αποκτούν

την ταυτότητα του ενεργού πολίτη. Οι νέες τεχνολογίες αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι του μαθήματος, είτε πρόκειται για την απλή χρήση βοηθητικών λογισμικών (ΠΕΚ, graphic organizer) είτε για την παραγωγή ψηφιακών κειμενικών ειδών.

6. Αξιολόγηση

Η αξιολόγηση είναι ένας σημαντικός παράγοντας που επεμβαίνει καθοριστικά στο σχολείο και πολλές φορές διαμορφώνει και τη διδασκαλία. Ιδιαίτερα στην περίπτωση που υπάρχουν εθνικές τελικές εξετάσεις, η διαμόρφωση είναι και πιο έντονη.

Στην περίπτωση της Βικτώριας δίνονται ποικίλες πληροφορίες για την αξιολόγηση. Γίνεται διαχωρισμός μεταξύ της ενδοσχολικής συνεχούς αξιολόγησης και της εξωτερικής εθνικής αξιολόγησης. Στη συνέχεια, στα αντίστοιχα υποκεφάλαια, θα παρουσιαστεί η αξιολόγηση και στους δύο τομείς.

6.1.Εξωτερική αξιολόγηση: το σύστημα NAPLAN

Κάθε Μάιο, όλοι οι αυστραλοί μαθητές που βρίσκονται στο τρίτο και πέμπτο σχολικό έτος της πρωτοβάθμιας, συμμετέχουν στο Εθνικό Πρόγραμμα Αξιολόγησης - Γραμματισμός και Αριθμητισμός (National Assessment Program- Literacy and Numeracy-NAPLAN)⁷². Πρόκειται για ένα πρόγραμμα που ξεκίνησε το 2008 με στόχο να καταγράφει τα επίπεδα γραμματισμού και αριθμητισμού των παιδιών σε όλες τις αυστραλιανές πολιτείες, έτσι ώστε να δημιουργείται μια εικόνα σχετικά με την αποτελεσματικότητα της εκπαίδευσης σε κάθε πολιτεία. Σήμερα, με τη δημιουργία του νέου εθνικού curriculum, το περιεχόμενό του βρίσκεται υπό αναδιαμόρφωση.

Συγκεκριμένα για το γραμματισμό, τίθενται διαγωνίσματα στην ανάγνωση, τη συγγραφή και τις γλωσσικές συμβάσεις (ορθογραφία, γραμματική και στίξη). Πιο συγκεκριμένα, η δοκιμασία που αφορά την ανάγνωση στο έτος 3 και στο έτος 5, φαίνεται πως έχει αρκετά παραδοσιακή δομή. Δίνονται στους μαθητές ορισμένα κείμενα (έξι ή επτά), τα οποία προέρχονται από διαφορετικά κειμενικά είδη και πραγματεύονται διαφορετικά θέματα. Οι μαθητές διαβάζουν αυτά τα κείμενα και στη

⁷² Για περισσότερες πληροφορίες: www.naplan.edu.au

συνέχεια απαντούν σε ένα φύλλο ερωτήσεων μέσα σε προκαθορισμένο χρόνο (45 λεπτά). Όλες οι ερωτήσεις έχουν τη μορφή πολλαπλής επιλογής (multiple choice) τις οποίες συμπληρώνουν με μαύρισμα του κουτιού. Επιπλέον, η πλειονότητα των ερωτήσεων είναι κατανόησης ενώ ελάχιστες προχωρούν σε πιο κριτικές ερωτήσεις (π.χ. για ποιο λόγο διάλεξε αυτόν τον τίτλο). Φαίνεται, λοιπόν, πως η δοκιμασία αυτή είναι αρκετά παραδοσιακή καθώς απαιτεί την απλή επιλογή έτοιμων προτάσεων, χωρίς ιδιαίτερα δημιουργική σκέψη.

Επίσης παραδοσιακή είναι και η δοκιμασία που αφορά τις γλωσσικές συμβάσεις. Οι μαθητές καλούνται να διορθώσουν τα ορθογραφικά λάθη σε διάφορες λέξεις στα πλαίσια μιας πρότασης ή ενός μικρού κειμένου, να συμπληρώσουν τα κενά στις προτάσεις σε ασκήσεις πολλαπλής επιλογής και να επιλέξουν τη σωστή στίξη. Οι δοκιμασίες αυτές έχουν τέτοια μορφή έτσι ώστε να καθίσταται ευκολότερη η διόρθωση των διαγωνισμάτων με τη χρήση του ηλεκτρονικού σκαναρίσματος.

Σχετικά με τη δοκιμασία της γραφής, εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι το θέμα είναι κοινό για όλα τα έτη, από το τρίτο ως το ένατο. Στα τρία χρόνια που γίνεται το NAPLAN, οι μαθητές έπρεπε να αναπτύξουν ένα συγκεκριμένο κειμενικό είδος, αυτό της ιστορίας. Τους δόθηκε ένα γενικότερο θέμα (π.χ. ένα κλειστό κουτί) και οι μαθητές έπρεπε να αναπτύξουν την ιστορία τους γύρω από αυτό το θέμα, ώστε να αναδειχθεί η φαντασία και η δημιουργικότητά τους.

Είναι φανερό, πως οι εξετάσεις του NAPLAN έχουν κλειστό και αυτοματοποιημένο χαρακτήρα, που ελάχιστα ταιριάζει με το πιο ανοιχτό και απαιτητικό πρόγραμμα σπουδών και τις διδακτικές πρακτικές της Βικτώριας. Γι' αυτό το λόγο, οι μαθητές της Βικτώριας μπορούν και ανταπεξέρχονται με μεγάλη άνεση σε αυτές τις δοκιμασίες και έρχονται πρώτοι. Επιπλέον, οι νέες τεχνολογίες δεν εμφανίζονται μέσα σε αυτές τις δοκιμασίες, εκτός από τη χρήση τους ως ένα εργαλείο που βοηθά στη γρήγορη αξιολόγηση των γραπτών.

6.2. Ενδοσχολική αξιολόγηση

Μέσα στις διάφορες πηγές που δίνονται κυρίως από την ιστοσελίδα του υπουργείου εκπαίδευσης, παρέχονται ποικίλες πληροφορίες που αφορούν την αξιολόγηση στα σχολεία της Βικτώριας. Η βασική προσέγγιση παρουσιάζεται συνοπτικά στο παρακάτω απόσπασμα:

«Η αξιολόγηση για βελτιστοποιημένη μάθηση και βαθειά κατανόηση των μαθητών απαιτεί ένα εύρος πρακτικών αξιολόγησης που θα πρέπει να χρησιμοποιούνται με τους τρεις γενικούς σκοπούς:

- *Αξιολόγηση για μάθηση (assessment for learning): συμβαίνει όταν οι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούν συμπεράσματα από την πρόοδο των μαθητών τους ώστε να ενημερώσουν τη διδασκαλία τους*
- *Αξιολόγηση ως μάθηση (assessment as learning): συμβαίνει όταν οι μαθητές αναστοχάζονται και παρακολουθούν την πρόοδό τους ώστε να ενημερώσουν τους μελλοντικούς στόχους μάθησης*
- *Αξιολόγηση της μάθησης (assessment of learning): συμβαίνει όταν οι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούν αποδείξεις της μάθησης των μαθητών ώστε να κάνουν κρίσεις σχετικά με τα επιτεύγματα των μαθητών απέναντι σε στόχους και σταθερές⁷³.»*

Είναι φανερό πως η αξιολόγηση δεν αφορά μόνο τη βαθμολόγηση της δουλειάς των μαθητών αλλά αποτελεί μια διαδικασία αναστοχασμού από τη μια του εκπαιδευτικού και από την άλλη του μαθητή. Ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να

⁷³ Assessment for improved student learning and deep understanding requires a range of assessment practices to be used with three overarching purposes:

- Assessment FOR learning - occurs when teachers use inferences about student progress to inform their teaching
- Assessment AS learning - occurs when students reflect on and monitor their progress to inform their future learning goals
- Assessment OF learning - occurs when teachers use evidence of student learning to make judgements on student achievement against goals and standards.

χρησιμοποιεί την αξιολόγηση έτσι ώστε να μπορεί να σχεδιάσει σωστά τα επόμενα βήματα των διδακτικών πρακτικών του. Επίσης, θα πρέπει να είναι σε θέση να κάνει και μια αυτοαξιολόγηση ώστε να μεταλλάσσει τη διδασκαλία του στις περιπτώσεις που δεν είναι αποδοτική. Οι μαθητές θα πρέπει να είναι σε θέση να σκέφτονται σχετικά με τα επιτεύγματά τους, να παρακολουθούν τη μάθησή τους και να βάζουν στόχους. Όπως είδαμε και στην ανάλυση της ενδεικτικής διδασκαλίας, οι μαθητές αναλαμβάνουν ιδιαίτερο ρόλο στην αξιολόγηση, καθώς αποκτούν επίγνωση της ίδιας της διαδικασίας της μάθησης και είναι σε θέση να προχωρήσουν και σε αιτιολογημένη αυτοαξιολόγηση.

Καθίσταται, λοιπόν, εμφανές πως η αξιολόγηση που προτείνεται σχετίζεται σε μεγάλο βαθμό με τις σύγχρονες προσεγγίσεις της παιδαγωγικής, όπως άλλωστε και όλο το γλωσσικό μάθημα. Για το πώς ακριβώς θα γίνεται αυτή η αξιολόγηση, δίνονται επίσης ποικίλες αρχές. Για παράδειγμα η εστίαση θα πρέπει να βρίσκεται σε ένα μεγάλο εύρος αποδεικτικών στοιχείων και όχι σε ασύνδετο αριθμό διαγωνισμάτων. Επίσης, η αξιολόγηση θα πρέπει να αφορά διάφορα συγκεκριμένα πλαίσια, καθώς οι μαθητές εφαρμόζουν τη γνώση τους σε αυτά. Τέλος, οι δοκιμασίες θα πρέπει να έχουν νόημα και να είναι ενδιαφέρουσες και να δίνεται επαρκής χρόνος για την ολοκλήρωση της δουλειάς, λαμβάνοντας υπόψη το χρόνο για προσχεδιασμό, συνεργασία και αυτοαξιολόγηση.

Η αξιολόγηση γίνεται απέναντι στις Σταθερές που περιγράφονται στο VELS. Οι καθηγητές θα πρέπει να καθορίσουν σε ποιο επίπεδο βρίσκονται οι μαθητές σε κάθε διάσταση κάθε πεδίου. Γι' αυτό το λόγο παρέχονται ποικίλες πηγές στο VELS οι οποίες έχουν ως στόχο να δώσουν παραδείγματα των επιπέδων. Παρέχονται χάρτες προόδου, ενδεικτικά παραδείγματα με βίντεο για το κάθε επίπεδο (από το 0,5 ως το 6) και υλικό που έχει αξιολογηθεί απέναντι στις Σταθερές.

Ενδιαφέρον στοιχείο στην περίπτωση της Βικτώριας αποτελεί η χρήση των νέων τεχνολογιών στην αξιολόγηση. Συγκεκριμένα, αναφέρονται δύο λογισμικά τα οποία θα πρέπει να χρησιμοποιούνται στην αξιολόγηση: το English Online Interview

και το On Demand. Το English Online Interview⁷⁴ είναι ένα περιβάλλον το οποίο βρίσκεται μέσα στην ιστοσελίδα του υπουργείου εκπαίδευσης (DEECD) και χρησιμοποιείται για την αξιολόγηση στα τρία πρώτα σχολικά χρόνια, από το προπαρασκευαστικό έτος ως το έτος 2. Το Interview χρησιμοποιείται για την αξιολόγηση των δεξιοτήτων στα Αγγλικά σε όλες τις διαστάσεις που ορίζονται στο VELS, δηλαδή στην ανάγνωση, τη γραφή, την ομιλία και την ακρόαση. Το English Online Interview είναι ουσιαστικά μια συνέντευξη μεταξύ εκπαιδευτικού και μαθητή με τη χρήση ποικίλων πηγών και κειμένων που μπορούν να κατεβάσουν από το σύστημα και είναι ειδικά σχεδιασμένα για τη συνέντευξη. Οι εκπαιδευτικοί καταγράφουν στο διαδικτυακό σύστημα τις απαντήσεις των μαθητών και στη συνέχεια το σύστημα είναι σε θέση να παραγάγει ένα εύρος αναφορών σε σχέση με τα VELS για το επίπεδο του μαθητή, της τάξης ή του σχολείου.

Ένα άλλο περιβάλλον είναι το «On Demand⁷⁵». Πρόκειται για ένα εργαλείο βασισμένο στον υπολογιστή με σκοπό να διευκολύνει την αξιολόγηση παρέχοντας έναν αξιόπιστο και σταθερό τρόπο. Καθώς αυτό το περιβάλλον δεν ήταν διαθέσιμο προς χρήση εκτός των Αυστραλιανών σχολείων, οι πληροφορίες που το αφορούν πηγάζουν αποκλειστικά από την ιστοσελίδα στην οποία παρέχεται. Το λογισμικό αυτό χρησιμοποιείται σε όλα τα επίπεδα, από το 2 ως και το 6, στα Αγγλικά και τα Μαθηματικά. Παρέχει ποικίλα τεστ όπως δοκιμασίες πολλαπλών επιλογών, δοκιμασία με μικρές απαντήσεις, «σέρνω και αφήνω», απάντηση με μικρό κείμενο. Το σύστημα μπορεί να παρέχει άμεσα την αξιολόγηση του μαθητή καθώς είναι πλήρως αυτοματοποιημένο.

Ουσιαστικά, φαίνεται πως οι νέες τεχνολογίες χρησιμοποιούνται ως ένα βοηθητικό εργαλείο το οποίο μπορεί να αξιολογεί τους μαθητές με έναν αυτόματο τρόπο και χωρίς κόπο από τους εκπαιδευτικούς. Ειδικότερα το περιβάλλον «On Demand» φαίνεται αρκετά παραδοσιακό και θυμίζει τις εξετάσεις του NAPLAN, τουλάχιστον έτσι όπως παρουσιάζεται στην ιστοσελίδα. Από την άλλη, το περιβάλλον

⁷⁴ www.education.vic.gov.au/studentlearning/teachingresources/english/englishonline.htm

⁷⁵ www.vcaa.vic.edu.au/prep10/aim/ondemand/

«English Online Interview» είναι λιγότερο κλειστό ως λογική αλλά η χρησιμότητά του έγκειται στην αμεσότητα της αξιολόγησης.

7. Συμπεράσματα

7.1. Γενικότερα συμπεράσματα

Στο παρόν κεφάλαιο θα παρουσιαστούν τα γενικότερα συμπεράσματα σχετικά με το χαρακτήρα του γλωσσικού μαθήματος στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση της Βικτώριας. Αρχικά, θα παρουσιαστούν οι αντιλήψεις για τη γλώσσα, όπως διαφάνηκαν μέσα από την ανάλυση, καθώς και οι γλωσσοδιδασκτικοί λόγοι που φάνηκαν να διατρέχουν το γλωσσικό Π.Σ. Στη συνέχεια, θα παρουσιαστούν οι συγκεκριμένες γνώσεις για τη γλώσσα που αποκτούν οι μαθητές καθώς και για ποιο λόγο τις αποκτούν. Επιπλέον, θα γίνει αναφορά στις πεποιθήσεις για τον κόσμο που διαπερνούν το Π.Σ., στη μορφή των διδακτικών πρακτικών, στις ταυτότητες των μαθητών και στην αξιολόγηση που προτείνεται. Τέλος, θα ακολουθήσει μια συζήτηση σχετικά με τις ιδιαιτερότητες που διακρίνουν το curriculum της Βικτώριας.

Όπως διαφάνηκε από την ανάλυση στο κεφάλαιο 3, η κυρίαρχη αντίληψη για τη γλώσσα και τα κείμενα εντοπίζεται στα πλαίσια του κριτικού λόγου. Τα κείμενα δεν αποτελούν ουδέτερες αναπαραστάσεις της πραγματικότητας αλλά μεταφέρουν συγκεκριμένες στάσεις και αξίες απέναντι στα ζητήματα που παρουσιάζουν καθώς εξυπηρετούν τις συγκεκριμένες προθέσεις του συγγραφέα. Επιπλέον, τα κείμενα εντάσσονται και ερμηνεύονται μέσα σε συγκεκριμένα κοινωνικοπολιτισμικά πλαίσια τα οποία θα πρέπει να αντιλαμβάνεται ο κριτικός αναγνώστης.

Μια άλλη αντίληψη για τη γλώσσα, εξίσου κυρίαρχη, είναι η τοποθέτηση της γλώσσας στο επικοινωνιακό συγκείμενο. Κάθε κείμενο παράγεται για κάποιον επικοινωνιακό σκοπό και για ένα συγκεκριμένο αναγνωστικό κοινό. Πρόκειται για μια αντίληψη που αντλεί από τον επικοινωνιακό γλωσσοδιδασκτικό λόγο, και συνδυάζεται με την αντίληψη ότι όλα τα διδακτικά αντικείμενα είναι γλωσσικά.

Καθώς κάθε διδακτικό αντικείμενο αποτελεί και διαφορετικό συγκείμενο παραγωγής λόγου, οι μαθητές θα πρέπει να αποκτήσουν την ικανότητα ανάλυσης αυτών των συγκεκριμένων και να αποκτήσουν τον απαραίτητο γραμματισμό σε κάθε αντικείμενο.

Επιπλέον, η γλώσσα δεν αντιμετωπίζεται ως ο μοναδικός φορέας νοηματοδότησης. Αντίθετα, θεωρείται πως συνδυάζεται με ποικίλους σημειωτικούς πόρους για την παραγωγή του νοήματος. Πρόκειται για μια αντίληψη που πηγάζει από το λόγο των πολυγραμματισμών ο οποίος έχει αναδυόμενο ρόλο μέσα στο γλωσσικό Π.Σ.

Μια ακόμη αντίληψη που ενυπάρχει όχι μόνο στο γλωσσικό μάθημα αλλά σε όλο το curriculum είναι η αντίληψη της γραφής ως διαδικασίας. Η γραφή δεν αντιμετωπίζεται ως μια άπαξ ενέργεια καθώς τα κείμενα δεν ολοκληρώνονται με μια γραφή αλλά απαιτείται η επεξεργασία τους, η συνεχής επιμέλεια και διόρθωσή τους.

Στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, το αντικείμενο της γλώσσας και της λογοτεχνίας είναι ενιαίο. Στο Π.Σ. δίνονται ελάχιστες πληροφορίες σχετικά με τις θεωρητικές αντιλήψεις πίσω από τη μελέτη της λογοτεχνίας. Φαίνεται πως τα λογοτεχνικά κείμενα αντιμετωπίζονται όπως και τα υπόλοιπα, δηλαδή με μια κριτική υποψία. Επιπλέον, η μελέτη της λογοτεχνίας στοχεύει στη διεύρυνση της εμπειρίας των μαθητών καθώς αντιμετωπίζεται ως ένα μέσο πρόσβασης στον κόσμο.

Οι γνώσεις για τη γλώσσα που αποκτούν οι μαθητές είναι και αυτές συγκεκριμένες. Κινούνται από το επίπεδο της φωνολογίας μέχρι και το επίπεδο της κειμενικής οργάνωσης. Οι γνώσεις για τη φωνολογία της γλώσσας αποτελούν τη βασική προσέγγιση για την απόκτηση της γραφής και της ανάγνωσης. Οι γνώσεις για τη μορφολογία συσχετίζονται κυρίως με τη μάθηση της ορθογραφίας αλλά και με την κατανόηση του λόγου. Οι γνώσεις για την δομική κειμενική οργάνωση αφορούν ποικίλα κειμενικά είδη, χωρίς όμως να δίνονται ιδιαίτερες λεπτομέρειες σχετικά με αυτό το στοιχείο μέσα στο Π.Σ.

Στο γλωσσικό Π.Σ. δεν δίνεται κάποια συγκεκριμένη θεματολογία την οποία θα πρέπει να ακολουθήσει ο εκπαιδευτικός κατά τη διδασκαλία του. Εντοπίζονται όμως ποικίλες στάσεις απέναντι στον κόσμο. Η κυρίαρχη αντίληψη βλέπει τον κόσμο ως

κάτι που αλλάζει συνεχώς και εντοπίζονται ποικίλες αλλαγές στο σημερινό κόσμο, με κυρίαρχη τη μεταβολή από το τοπικό επίπεδο στο παγκόσμιο. Μάλιστα, υπάρχουν και συγκεκριμένες αντιλήψεις σχετικά με τον πολίτη του μέλλοντος ο οποίος θα πρέπει να είναι ενεργός και ικανός για τη διατήρηση της ανάπτυξης της χώρας.

Ο διδακτικές πρακτικές που προτείνονται, όπως φάνηκε κυρίως μέσα από την ανάλυση της ενδεικτικής διδασκαλίας, είναι αρκετά προοδευτικές. Ο μαθητής βρίσκεται συνεχώς στο κέντρο καθώς αναλαμβάνει πρωταγωνιστικό ρόλο στα πλαίσια των σχεδίων εργασίας και της ομαδοσυνεργατικής μεθόδου διδασκαλίας. Ο εκπαιδευτικός έχει κυρίως ρόλο συνεργάτη, καθώς βοηθά τα παιδιά στην εκπλήρωση των εργασιών τους και τα καθοδηγεί όποτε χρειάζεται.

Η αξιολόγηση στα σχολεία της Βικτώριας έχει δύο μορφές. Η εσωτερική αξιολόγηση που γίνεται στα πλαίσια της σχολικής τάξης αντλεί και αυτή από προοδευτικές αντιλήψεις παιδαγωγικής. Η αξιολόγηση έχει το ρόλο της ανατροφοδότησης των εκπαιδευτικών σχετικά με την αποτελεσματικότητα της διδασκαλίας τους. Έχει όμως και το ρόλο της ανατροφοδότησης των μαθητών, καθώς οι ίδιοι παρακολουθούν την πρόοδό τους, θέτουν μαθησιακούς στόχους και έχουν επίγνωση των κριτηρίων εκπλήρωσης αυτών των στόχων. Η εξωτερική αξιολόγηση γίνεται σε εθνικά πλαίσια μέσω του προγράμματος NAPLAN. Πρόκειται για μια αρκετά παραδοσιακή και δομιστική αξιολόγηση η οποία στηρίζεται σε ασκήσεις αποκλειστικά κλειστού τύπου (με εξαίρεση τη δοκιμασία της γραφής). Στόχος της εξωτερικής αξιολόγησης είναι να αναδείξει το επίπεδο των μαθητών σε όλες τις αυστραλιανές πολιτείες. Οι μαθητές της Βικτώριας έχουν πολύ καλές επιδόσεις σε αυτές τις αξιολογήσεις, γεγονός που μπορεί να αποδοθεί στον γενικότερο απαιτητικό χαρακτήρα των μαθημάτων.

Το curriculum της Βικτώριας έχει ορισμένες ιδιαιτερότητες, όπως άλλωστε και όλα τα curricula. Μια πρώτη ιδιαιτερότητα εντοπίζεται στον ίδιο τον τρόπο δόμησης του. Με την ύπαρξη τριών διαπλεκόμενων νημάτων, δίνεται έμφαση στη διαθεματική μάθηση και στην εφαρμογή των γνώσεων από το ένα πεδίο στο άλλο. Επιπλέον ιδιαιτερότητα αποτελεί η ύπαρξη συγκεκριμένων προσεγγίσεων διδασκαλίας, οι

οποίες περιγράφονται ρητά στην ιστοσελίδα του curriculum. Όπως είδαμε και στην ανάλυση, το γλωσσικό μάθημα ακολουθεί ρητά το μοντέλο των Luke & Freebody καθώς κινείται στα πλαίσια του κριτικού γλωσσοδιδασκτικού λόγου.

Τέλος, μια άλλη ιδιαιτερότητα της περίπτωσης της Βικτώριας είναι η ύπαρξη ενδεικτικών διδασκαλιών στην ιστοσελίδα του curriculum. Μέσα από την παράθεση αυτών των διδασκαλιών μπορεί να σχηματιστεί μια γενικότερη εικόνα σχετικά με τον τρόπο διδασκαλίας που προτείνεται. Όμως, καθώς κάθε διδασκαλία πραγματώνεται διαφορετικά ανάλογα με τους κοινωνικούς πρωταγωνιστές που εμπλέκονται (εκπαιδευτικοί, μαθητές, γονείς) και το γενικότερο κοινωνικοπολιτισμικό συγκείμενο της τάξης, είναι αδύνατο η παρούσα εργασία να περιγράψει πλήρως αυτήν την ποικιλότητα που θα παρουσίαζαν οι αυστραλιανές τάξεις. Στόχος της μελέτης ήταν να παρουσιάσει την γενικότερη εικόνα, έτσι όπως κατασκευάζεται μέσα από το Π.Σ. και τις πηγές που παρέχονται, αναγνωρίζοντας πως η πραγματικότητα στα σχολεία μπορεί να έχει κάποιες αποκλίσεις από όσα λέγονται.

7.2. Διαπιστώσεις σχετικά με τις ΤΠΕ

Οι νέες τεχνολογίες φάνηκε να καταλαμβάνουν ιδιαίτερη θέση όχι μόνο στο γλωσσικό μάθημα αλλά γενικότερα σε όλο το σχολείο. Με την εμφάνισή τους ως ένα διαθεματικό πεδίο, εξασφαλίζουν τη λειτουργική τους θέση μέσα σε όλα τα διδακτικά αντικείμενα με τέτοιο τρόπο ώστε η διδασκαλία να καθίσταται αδύνατη χωρίς την ύπαρξή τους.

Συγκεκριμένα, στο γλωσσικό μάθημα εμφανίστηκαν με δύο τρόπους. Πρώτον, γίνεται συχνή αναφορά στα ψηφιακά κείμενα, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις που γίνεται λόγος για τον πολυτροπικό χαρακτήρα των κειμένων. Μέσα στο γλωσσικό Π.Σ. δεν φαίνεται να αναγνωρίζονται οι κειμενικές ιδιαιτερότητες αυτών των ψηφιακών κειμένων, αλλά μέσα στο Π.Σ. που αφορά το πεδίο των ΤΠΕ γίνεται σαφής αναφορά στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους (π.χ. υπερκείμενο, οργάνωση σε 'κουτιά' κ. ά). Ουσιαστικά, οι νέες τεχνολογίες αναγνωρίζονται ως ένα νέο μέσο πρακτικής γραμματισμού το οποίο έχει δημιουργήσει νέα κειμενικά είδη που θα πρέπει να

μελετά το γλωσσικό μάθημα. Επιπλέον, οι νέες τεχνολογίες χρησιμοποιούνται και ως ένα μέσο προφορικού γραμματισμού. Συγκεκριμένα, τα λογισμικά παρουσιάσεων χρησιμοποιούνται συχνά στις προφορικές παρουσιάσεις, δίνοντας έναν πολυτροπικό χαρακτήρα σε οποιαδήποτε παρουσίαση.

Ο δεύτερος τρόπος με τον οποίο εμφανίζονται οι νέες τεχνολογίες στο γλωσσικό Π.Σ. είναι ως ένα περιβάλλον εργασίας. Ουσιαστικά, χρησιμοποιούνται τα λογισμικά επεξεργασίας κειμένου ώστε οι μαθητές να μπορούν να αλλάζουν συνεχώς τα κείμενά τους με σκοπό τη βελτιστοποίησή τους. Μάλιστα, τα εργαλεία που προσφέρουν όπως ο ορθογράφος βοηθούν τη διαδικασία της επεξεργασίας καθιστώντας την πιο εύκολη απ' ότι στο χαρτί.

Εκτός από το γλωσσικό Π.Σ., εμφανίζονται και ποικίλες άλλες χρήσεις μέσα στο πεδίο των ΤΠΕ. Κύριος στόχος ένταξης των νέων τεχνολογιών σε όλα τα διδακτικά αντικείμενα είναι η αλλαγή της ίδιας της μάθησης. Μέσα από τη χρήση ειδικών λογισμικών, όπως οι οργανωτές με γραφήματα και οι εννοιολογικοί χάρτες, οι μαθητές μπορούν να οπτικοποιούν τη σκέψη τους, να παρακολουθούν τη συλλογιστική τους πορεία και τελικά να αλλάζουν και τον τρόπο με τον οποίο σκέφτονται. Επιπλέον, χρησιμοποιούνται και άλλα λογισμικά, όπως οι ψηφιακοί φάκελοι (digital portfolios) για την παρακολούθηση της προόδου και την αξιολόγηση από τους ίδιους τους μαθητές.

Επίσης, οι ΤΠΕ χρησιμοποιούνται και ως ένα μέσο επικοινωνίας μεταξύ του σχολείου και του εξωσχολικού κόσμου. Οι μαθητές χρησιμοποιούν την ηλεκτρονική επικοινωνία έτσι ώστε να επεκτείνεται ο χώρος το σχολείου προς τον ψηφιακό και εξωσχολικό χώρο. Επιπλέον, επεκτείνεται και ο σχολικός χρόνος, καθώς οι μαθητές μπορούν να έχουν πρόσβαση στον ψηφιακό χώρο όποτε θέλουν.

Τέλος, οι νέες τεχνολογίες χρησιμοποιούνται και στην αξιολόγηση. Δίνονται ορισμένα περιβάλλοντα τα οποία βοηθούν στην αξιολόγηση των μαθητών μέσα από τα διάφορα εργαλεία που προσφέρουν. Η διευκόλυνση έγκειται στην αυτοματοποίηση που προσφέρουν οι νέες τεχνολογίες, καθώς μπορούν να

επεξεργαστούν εύκολα τα δεδομένα που εισάγονται και να βαθμολογήσουν άμεσα τον μαθητή.

Είναι φανερό, πως οι ΤΠΕ αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι του αυστραλιανού σχολείου. Μάλιστα, έχουν δημιουργηθεί και ειδικά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα για να χρησιμοποιούνται σε όλα τα σχολεία (π.χ. ultranet). Τα σχολεία της Βικτόριας φαίνεται πως έχουν μπει στην ψηφιακή εποχή και ενσωματώνουν ποικίλα εργαλεία των ΤΠΕ στο σχολείο γενικότερα και στο γλωσσικό μάθημα ειδικότερα.

Συνοπτικός πίνακας συμπερασμάτων

Η εμφάνιση των ΤΠΕ

<p>Γλώσσα</p>	<p>→ Η γλώσσα και τα κείμενα μεταφέρουν συγκεκριμένες στάσεις και αξίες απέναντι στον κόσμο. Τα κείμενα δεν αποτελούν ουδέτερες αναπαραστάσεις της πραγματικότητας. Η αντίληψη αυτή αντλεί από τον κριτικό λόγο</p> <p>→ Η γλώσσα τοποθετείται μέσα στο κοινωνικοπολιτισμικό της πλαίσιο</p> <p>→ Η γλώσσα τοποθετείται μέσα στο επικοινωνιακό συγκείμενο και οι γλωσσικές επιλογές επηρεάζονται άμεσα από το σκοπό του κειμένου και το αναγνωστικό κοινό στο οποίο απευθύνεται το κείμενο. Η αντίληψη αυτή προέρχεται από τον επικοινωνιακό γλωσσοδιδασκτικό λόγο</p> <p>→ Τα διάφορα διδακτικά αντικείμενα αντιμετωπίζονται ως</p>	<p>→ Οι νέες τεχνολογίες αποτελούν το νέο μέσο πρακτικής γραμματισμού το οποίο έχει δημιουργήσει νέα κειμενική πραγματικότητα. Έτσι, μελετώνται εξίσου και τα ψηφιακά μαζί με τα έντυπα κείμενα.</p> <p>→ Τα λογισμικά παρουσίασης λειτουργούν ως ένα μέσο πρακτικής προφορικού γραμματισμού</p> <p>→ Οι ΤΠΕ χρησιμοποιούνται ως ένα περιβάλλον εργασίας για την επεξεργασία και επιμέλεια των κειμένων</p>
----------------------	--	---

	<p>διαφορετικά επικοινωνιακά συγκείμενα στα οποία θα πρέπει να λειτουργήσει ο μαθητής. Στόχος είναι οι μαθητές να αποκτήσουν τους γραμματισμούς των διδακτικών αντικειμένων</p> <p>→ Η γλώσσα συνδυάζεται με ποικίλους σημειωτικούς πόρους ώστε να δημιουργηθεί νόημα</p> <p>→ Η γραφή αντιμετωπίζεται ως μια διαδικασία</p>	
Γνώσεις για τη γλώσσα	<p>→ Οι μαθητές αποκτούν γνώσεις για όλα τα επίπεδα της γραμματικής (φωνολογικό, μορφολογικό, σημασιολογικό).</p> <p>→ Η φωνηματική είναι η κύρια προσέγγιση για την απόκτηση της γραφής και της ανάγνωσης</p> <p>→ Οι μαθητές αποκτούν και ορισμένες γνώσεις για τη σημείωση</p>	
Λογοτεχνία	<p>→ Ελάχιστες αναφορές στη λογοτεχνία</p> <p>→ Τα λογοτεχνικά κείμενα αντιμετωπίζονται ως ένα μέσο διεύρυνσης της εμπειρίας των μαθητών καθώς και ως ένα μέσο πρόσβασης στον κόσμο</p>	

<p>Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες και πεποιθήσεις</p>	<p>→ Δεν προτείνονται συγκεκριμένες θεματικές με τις οποίες θα πρέπει να ασχοληθεί το γλωσσικό μάθημα, πέρα από ορισμένα διαθεματικά πεδία τα οποία θα μπορούσαν να πραγματοποιούν στο γλωσσικό μάθημα (π.χ. αγωγή υγείας, αγωγή πολίτη κ.ά).</p> <p>→ Ο κόσμος αναγνωρίζεται ως κάτι που αλλάζει συνεχώς. Βασική αλλαγή είναι η μετακίνηση από το τοπικό προς το παγκόσμιο</p> <p>→ Μελλοντικός κόσμος: Βιώσιμος, καινοτόμος και με σταθερότητα στην κοινωνία</p>	<p>→ Οι ΤΠΕ αναγνωρίζονται ως μέρος των αλλαγών που έχουν συντελεστεί στο σημερινό κόσμο</p>
<p>Πεδίο των ΤΠΕ</p>	<p>→ ΤΠΕ για οπτικοποίηση της σκέψης: χρήση λογισμικών που βοηθούν στην οργάνωση της σκέψης, στην παρακολούθηση του συλλογισμού και τελικά στην αλλαγή του τρόπου σκέψης</p> <p>→ ΤΠΕ για δημιουργία: χρήση λογισμικών για την παραγωγή ποικίλων πληροφοριακών προϊόντων</p> <p style="padding-left: 40px;">χρήση των νέων τεχνολογιών για την παρακολούθηση της προόδου της μάθησης</p> <p>→ ΤΠΕ για επικοινωνία:</p> <p>ο ψηφιακός χώρος ως επέκταση του σχολικού χωροχρόνου και ως μέσο σύνδεσης με τον εξωσχολικό κόσμο</p> <p>χρήση του διαδικτύου για αναζήτηση πληροφοριών με συγκεκριμένες τακτικές</p>	
<p>Διδακτικές</p>	<p>→ Προοδευτική παιδαγωγική, χρήση των σχεδίων εργασίας και</p>	<p>→ Χρήση των ΤΠΕ ως πηγή πληροφοριών, ως μέσο</p>

πρακτικές	της ομαδοσυνεργατικής μεθόδου εργασίας	επεξεργασίας κειμένων, ως χώρος δημοσίευσης των εργασιών
Αξιολόγηση	<p>→ Εσωτερική με σκοπό την ανατροφοδότηση των εκπαιδευτικών και των μαθητών</p> <p>→ Εξωτερική (NAPLAN) με σκοπό την ενημέρωση των κεντρικών φορέων σχετικά με την αποτελεσματικότητα της εκπαίδευσης. Η εξωτερική αξιολόγηση έχει δομιστικό χαρακτήρα με τη χρήση αποκλειστικά κλειστών ασκήσεων</p>	<p>→ Χρήση των ΤΠΕ ως ένα βοηθητικό εργαλείο αξιολόγησης σε ειδικά κατασκευασμένα περιβάλλοντα</p> <p>→ Χρήση των ΤΠΕ για αυτοματοποιημένα αποτελέσματα αξιολόγησης (στο NAPLAN και στην περίπτωση του περιβάλλοντος On Demand)</p>
Ταυτότητες	<p>→ Ενεργητικοί μαθητές, βρίσκονται στο επίκεντρο της διδασκαλίας, θέτουν οι ίδιοι τους στόχους μάθησης στον εαυτό τους και παρακολουθούν την πρόδό τους ώστε να έχουν επίγνωση της διαδικασίας της μάθησης. Οδηγούνται σε αυτοαξιολόγηση</p> <p>→ Ο εκπαιδευτικός λειτουργεί κυρίως ως συνεργάτης των μαθητών και ως διοργανωτής</p>	
Ιδιαιτερότητες	<p>→ Η οργάνωση του curriculum σε τρία νήματα (strands) αποτελεί μοναδικό χαρακτηριστικό</p> <p>→ Οι ΤΠΕ εμφανίζονται ως ένα διαθεματικό νήμα και όχι ως αυτόνομο αντικείμενο μέσα στο curriculum</p> <p>→ Δίνονται συγκεκριμένες προσεγγίσεις διδασκαλίας σε κάθε διδακτικό αντικείμενο. Στο γλωσσικό μάθημα η κύρια προσέγγιση που ακολουθείται είναι το «μοντέλο των τεσσάρων πηγών» των Luke & Freebody</p>	

Βιβλιογραφία

COPE, B. & KALANTZIS, M. 2000. *Multiliteracies: Literacy Learning and the Design of Social Futures*. London: Routledge.

CURRICULUM CORPORATION. 2005. *Statements of learning for English*.

Αυστραλία

DEECD. 2009a. *Key characteristics of effective literacy teaching P-6*. Μελβούρνη

DEECD. 2009b. *Statement of Literacy and Numeracy*. Μελβούρνη

GEE, J. 2005. *An Introduction to Discourse Analysis. Theory and Method*. London & New York: Routledge.

VAN LEEUWEN, T. 2005. *Introducing Social Semiotics*. Λονδίνο και Νέα Υόρκη: Routledge

VCAA. 2007. *Victorian Essential Learning Standards-Overview*. Μελβούρνη

VCAA. 2008a. *Victorian Essential Learning Standards -Discipline-based learning strand: English*. Μελβούρνη

VCAA. 2008b. *Victorian Essential Learning Standards – Interdisciplinary LearningStrand: Communication*. Μελβούρνη

VCAA. 2008c. *Victorian Essential Learning Standards – Interdisciplinary LearningStrand: Information and Communications Technology*. Μελβούρνη

ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ, Δ. 2010α. Η εισαγωγή των ΤΠΕ στην εκπαίδευση και τη διδασκαλία των φιλολογικών μαθημάτων. Στο *Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα Κέντρα Στήριξης Επιμόρφωσης*, τεύχος 3:κλάδος ΠΕ02, ΕαΙΤΥ: Πάτρα

Δικτυογραφία

<http://www.education.vic.gov.au/>

→ Department of Education and Early Childhood Development

<http://vels.vcaa.vic.edu.au/overview/index.html>

→ Σελίδα ανάρτηση του curriculum VELS

www.naplan.edu.au

→ Ιστοσελίδα του National Assessment Programme –Literacy and Numeracy

www.education.vic.gov.au/studentlearning/elearning/

→ Πηγές σχετικά με το elearning

www.education.vic.gov.au/studentlearning/teachingresources/ict/

→ Πηγές σχετικά με το πεδίο των ΤΠΕ

<http://www.education.vic.gov.au/about/directions/ultranet/default.htm>

→ Περιγραφή του περιβάλλοντος Ultranet

[www.education.vic.gov.au/studentlearning/teachingresources/english/englishonline](http://www.education.vic.gov.au/studentlearning/teachingresources/english/englishonline.htm)

[e.htm](http://www.education.vic.gov.au/studentlearning/teachingresources/english/englishonline.htm) → Περιγραφή του English Online Interview

<https://fuse.education.vic.gov.au/>

→ Ιστοσελίδα με ποικίλες πηγές προς χρήση από τους εκπαιδευτικούς ή τους μαθητές

www.vcaa.vic.edu.au/prep10/aim/ondemand/

→ Περιγραφή της αξιολόγησης On Demand